KOHTI VIHREÄÄ KASVUA

nuorkeskustelainen vihreän talouden ohjelma

KOHTI VIHREÄÄ KASVUA

- nuorkeskustalainen vihreän talouden ohjelma

Sisällys

Johdanto	4
Ei yhtä oikeaa energiantuottajaa	4
Hajautettu energia pelastaa	5
Väistyvä ydinvoima	6
Älysähköverkko vastaa säätösähköhaasteeseen	7
Sähköautoilla vihreä tulevaisuus	8
Uusiutuva tulee	9
Uusvanha vesivoima	10
Kestävää kulutusta	11
Polttoainetta öljyn tilalle	12
Kokeileva yhteiskunta	13
Jätteestä polttoaineeksi	14
Kaivosteollisuutta ympäristön ehdoilla	15
Kierrättämisen kärkeen	15
Jokamiehenoikeuden säilytettävä	16
Yhteinen Itämeri	17
Kirkkaat joet	18
Järvien aarteet	18
Vastuu metsästä	19
Lisäarvoa puusta	20
Vain yksi maapallo	21
Kestävä maatalous kehitysyhteistyön tavoitteeksi	22
Vaihtoehtoisuutta tuotantotapoihin	24
Tuottaja on tuotannon perusta	25
Maataloustuilla kohti kilpailukykyistä vastuullisuutta	26
Eläinten hyvinvointi tuottaa	26
Ruoan vallankumous	27
Vähemmän ja parempaa lihaa	28
Vastuulliset ruokamarkkinat	29
Kilpailua Suomen ruokamarkkinoille	30

Alkusanat

Nuorkeskustalainen aatepohja nostaa kestävän kehityksen yhdeksi neljästä arvostamme:

”Keskustanuoret näkevät kestävän kehityksen arvona, joka turvaa nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen perusteet. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa.

Keskustanuorten mielestä kestävässä kehityksessä korostuu ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys. Ekologinen kestävyys edellyttää, ettei luonnon monimuotoisuus vaarannu ihmisen toiminnan seurauksena. Sosiaalinen kestävyys tarkoittaa heikoimmista huolehtimista ja yhteiskunnan eheyden turvaamista. Taloudellisen kestävän kehityksen kivijalkana on eettinen toiminta ja vakaa taloudellinen kasvu, joka ei perustu ylivelkaantumiseen, muiden hyväksikäyttöön tai varantojen yltiöpäiseen tuhlaukseen.

Keskustalaisen periaatteen mukaisesti talo on jätettävä seuraavalle sukupolvelle vähintään yhtä hyvässä kunnossa kuin sen itse aikanaan saimme.”
(Hyväksytty 2010 Kemijärvellä)

Vihreän talouden -ohjelman työ aloitettiin Keskustanuorten valtuuskunnan hyväksymästä aloitteesta keväällä 2014. Aloite esitti energiaohjelman luomista, mutta valtuuskunnan muun keskustelun myötä aihe laajennettiin käsittelemään myös ruoan tuotanto. Ohjelmalle oli tilausta. Periaateohjelma oli määritellyt suuret linjat, mutta osoittanut samalla tarpeen syventää linjauksia. Työ aloitettiin laajalla työryhmä haulla, jonka pohjalta perustettiin kolme ryhmää: ruoka, energia ja biotalous. Liittohallitus toimi lopullisen ohjelman hiojana ja ohjelma hyväksyttiin liittokokouksessa 2014 Oulussa. Ohjelma toimii osana Keskustanuorten valmistautumista kevään 2015 eduskuntavaaleihin.

Teppo Säkkinen	*Risto Lahti*	*Tuomas Meriniemi*
Puheenjohtaja	Ohjelmatyön puheenjohtaja	Ohjelmatyön sihteeri

KESKUSTANUORET
kohtuullisen luonnollinen

Johdanto

Vihreä talous ei ole erillistalous tai talouden osa, vaan läpileikkaava arvo, jonka on oltava osa kaikkea poliittista päätöksentekoa ja talouden mekanismeja. Biotaloutena on ymmärrettävä kaikki uusiutuvia luonnonvaroja tuottava, käyttävä, jalostava ja markkinoiva tuotanto sekä uusiutuvista valmistettujen tuotteiden kulutus.

Ilmastonmuutoksen eteneminen, luonnonvarojen ehtyminen ja väestönkasvu edellyttävät perustavanlaatuisia muutoksia kulutustottumuksiin ja luonnonvarojen käytön tehostamiseen. Keskustanuoret näkee, että pakon ja luopumisen kautta syntyy liiketoimintaa, jonka ainekset ovat Suomessa, suomalaisissa osaajissa ja suomalaisen maaseudun raaka-aineissa ja luonnonvaroissa.

Emme näe biotaloutta pelkästään alkutuotantona tai teollisuuden prosesseina, vaan yhä enemmän kokonaisvaltaisina palvelukokonaisuuksina. Digitalisoituminen tarjoaa mahdollisuuden levittää ja monistaa konsepteja ympäri maailmaa - kohti rajaa ja sen yli. Keskustanuorten mielestä puheista on siirryttävä nyt tekojen aikaan. Siksi Suomi tulee johdattamaan biokaudelle ensin Euroopan ja sen myötä koko maapallon. Muutos tulee olemaan perustavanlaatuinen.

Ruoka on elämän perusedellytys, joten sen tuottaminen riittävissä määrin on välttämätöntä ihmiskunnan tulevaisuuden ja jatkuvuuden turvaamiseksi. Tästä huolimatta myös ruoantuotantosektorin on muutettava toimintatapojaan. Ruokaa heitetään roskiin kohtuuttomia määriä. Samaan aikaan useissa maailman kolkissa nähdään nälkää. Tällainen toiminta ei ole kestävää.

Maapallon ilmakehässä havaittava luonnollinen kasvihuoneilmiö on voimistumassa. Syynä tähän ovat ihmiskunnan toimet, erityisesti fossiilisten polttoaineiden käyttö, minkä seurauksena ilmakehän hiilidioksidipitoisuus on kasvanut nopeasti. Maapallon elinkelpoisuuden säilyttämiseksi on ruoantuotannon, energiantuotannon ja kuluttamisen kannettava oma osuutensa.

Suomalainen maatalousyrittäjä on joutunut vuosia painimaan ammatin vähäisen arvostuksen, heikon kannattavuuden ja jatkuvien “torjuntavoittojen” kanssa. Keskustanuoret haluavat palauttaa maanviljelijöiden uskon tulevaisuuteen, sekä osoittaa heidän työlleen sille kuuluvaa arvostusta. Suomalaista maataloutta tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa.

Keskustanuorten Suomi tavoittelee energiantuotannossa omavaraisuutta. Luotamme uusiutuvan, paikallisen ja biopolttoaineisiin pohjautuvan hajautetun energiaratkaisun voimaan. Järjestelmä vaatii tuekseen kattavan verkoston niin energiantuottajia kuin biopolttoaineiden myyjiä. Tätä tukee maailman ensimmäinen täydellisesti toimiva älysähköverkko, jonka avulla turvaamme energian saamisen jokaisella hetkellä.

Ei yhtä oikeaa energiantuottajaa

Kuten monessa muussakin asiassa, myös energiantuotan-

nossa Keskustanuoret kannattaa hajauttamista. Koko maan kattava lämpö- ja sähköverkko on toimintavarmin, kun luotamme useisiin pieniin yksiköihin. Suomen haastavat sääolot vaativat varmat sähkö- ja lämpöverkot. Keskustanuoret uskoo, ettei ole yhtä oikeaa energian tuotantomuotoa, vaan kaikkia uusiutuvia luonnonvaroja on käytettävä tasavertaisesti. Suurimpana tavoitteena tulee olla energiaomavaraisuus, johon Suomessa on riittävät luonnonvarat. Emme tahdo olla riippuvaisia muista. Haluamme vähentää Suomen riippuvuutta ulkomaisista energialähteistä. Haluamme eroon fossiilisten polttoaineiden käytöstä.

Myönnämme, että kansainvälisesti verraten suomalaiset energiaratkaisut ovat olleet onnistuneita: hinta kotitalouksille ja elinkeinoelämälle on pysynyt kansainvälisessä vertailussa hyvänä, toimiva sähkön ja lämmön yhteistuotanto sekä tehokkaasti ajetut ydinvoimalat että edullinen vesivoimalla toteutettu säätövoima niin kotimaassa kuin Ruotsissa ja Norjassa ovat taanneet sähköjärjestelmän toimivuuden. Lisäksi sähköntuotannon ja -siirron verrattain nopea yksityistäminen on tukenut järjestelmän kehitystä ja joustavuutta.

Kotitalouksia on tuettava kestäviin ympäristöratkaisuihin korottamalla kotitalousvähennyksen määrää energiainvestointien kohdalla. Kotitalouksien itse tuottaman ja kulutuksesta ylijäävän sähkön korvaamisessa tulee käyttää nettomittarointia, joka huomioi tunneittain vaihtuvan sähkönhinnan, eli spot-hinta. Valtio sääntelee sähköverkkoyhtiöiden toimintaa eli sähkölaskun siirtohintaosiota. Tämä johtuu siitä, että verkkoyhtiöillä on monopoliasema alueellaan. Verkkoyhtiöiden sääntely on varsin monimutkaista, kun verkkoyhtiöiden erilaiset toimintaympäristöt pyritään ottamaan tasapuolisesti huomioon.

Keskustanuoret on sitä mieltä, että puun on korvattava kivihiili täysin. Tällä hetkellä kivihiili on edullisempaa kuin puu ja siksi etenkin rannikkokaupungit käyttävät sitä lämmöntuotantoonsa. Erityisesti pääkaupunkiseudun energiaratkaisuilla on suuri merkitys, jotta Suomesta tulee hiilineutraali. Kohti hiilineutraalia kuntaa Hinku -hanke toimii hyvänä esimerkkinä paikallisesta toiminnasta. Vastaavien tavoitteiden tulisi olla jokaisen kunnan ja kaupungin listalla, erityisesti Helsingin. Keskustanuoret haluavat hiilineutraalin Suomen vuoteen 2030 mennessä.

Kotimaisia polttoaineita ovat turve, puu, tuuli, vesi, aurinko ja biokaasu. Turpeen korkeaa verotusta laskemalla turpeesta saadaan kotimainen, kilpailukykyinen polttoaine; turpeen on oltava kilpailukykyinen hiiltä vastaan. Turve tuo myös eniten työtä. Turvetuotanto ei saa rasittaa vesistöjämme. Turpeen poltosta luovutaan siinä vaiheessa, kun biomassojen käytöstä on saatu kannatettava vaihtoehto. Tuuli- ja aurinkovoiman kilpailukyvystä tulee huolehtia ensisijaisesti päästökaupan voimin. Biokaasun tuottamisen on oltava kannattavaa kaatopaikoilla.

Hajautettu energia pelastaa

Pieniin yksittäisiin energiantuotantojärjestelmiin on kannustettava paremmin esimerkiksi byrokratian purkamisella, verotuksen kipupisteitä poistamalla ja helpottamalla yksittäisten kuluttajien mahdollisuuksia myydä sähköään siirtoverkkoon. Hajautetut järjestelmät ovat tulevaisuutta energia-alalla, ja siksi myös infran tulee olla valmis näitä näkymiä varten. Kaavoituksella voidaan ratkaista kierrätykseen, energiantuotantoon ja ympäristöön liitty-

viä ongelmia.

Hajautettua tuotanto on perusteltua useista syistä: mm. talouskasvu, turvallisuus, huoltovarmuus ja ilmastopolitiikka. Hajautetun tuotannon tueksi tarvitaan nykyisiä ja uusia tasaavia tuotantoyksiköitä. Yksi vaihtoehto on varastoida aurinko- ja tuulisähköä joko akkuihin tai muuttaa niitä uusiksi, vetypohjaisiksi polttoaineiksi, joita poltettaisiin silloin, kun ei tuule eikä paista.

Tulevaisuudessa yhä useampi taajama ja kylä on energiaomavarainen energiakylä, jossa energiatuotanto luo vahvoja myönteisiä vaikutuksia aluetaloudelle. Paikalliset uusiutuvan ja bioenergian yksiköt synnyttävät itsenäisesti toimivan kokonaisuuden, jossa metsäenergia, tuulivoimalat, biokaasulaitokset, maalämpö ja monet muut pienenergiantuottamistavat yhdistävät alueen tuotannot toisiinsa. Yhteistyö takaa katkeamattoman, omavaraisen ja ympäristöystävällisen tavan tuottaa energiaa koko alueelle.

Esimerkiksi maatalouden käyttämät viljakuivurit olisi mahdollista muuttaa lähienergiaa tuottaviksi yksiköiksi. Tämä mahdollistaisi yhä enemmän omavaraisuuteen pyrkivän asumismuodon maaseudulla. Käyttämällä kotimaisia ja uusiutuvia raaka-aineita, soveltamalla ja suosimalla bioenergiaa, voidaan päästä tehokkaaseen rakentamiseen, jonka tuotoksena on kestävä asumisen muoto.

Suomessa ja suomalaisilla yrityksillä on merkittävästi kokemusta ja osaamista vedyn tuottamisesta. Se tulee valjastaa koko Suomen käyttöön ja laajemman kehittämisen alle. Suomesta on luotava johtava vetymaa.

Tulevaisuuden ratkaisut ovat luultavammin vielä meille yleisesti tuntemattomia. Merkittävää ja edistyksellistä työtä tehdään useilla sektoreilla. Nanotekniikkaosaaminen ja katalyyttisten prosessien kehittäminen sen avulla on mahdollistamassa pienten tehokkaiden lämpövoimaloiden synnyttämisen. Nanotekniikka mahdollistaa myös uusien materiaalien ominaisuuksien, esimerkkinä kestävät ja muotonsa palauttavat, kautta yhä useampien tuotteiden paremman kestävyyden ja näin ollen kierrättämisen tarpeen vähentämisen. Akkutekniikka on ottanut merkittäviä askeleita jatkuvasti, ja jos kehitys jatkuu yhtä nopeasti, tulemme näkemään ratkaisuja jotka antavat vastaukset lähes kaikkiin akkuteknologian haasteisiin. Valaistuksen osalta LED on synnyttämässä valtavat sähkönsäästöt ja lisätehokkuuden valaistukseen, samalla kun polttimoiden käyttöikä pitenee. Suprajohteet ottavat valtavia harppauksia, normaalilämpötiloissa toimiva suprajohde saatetaan esitellä yllättävänkin nopeasti. Vastaavien kehitysaskeleiden ottaminen millä tahansa sektorilla saattaa tapahtua milloin tahansa ja tuoda mukanaan uudet mahdollisuudet niin energian tuottamiseen kuin kulutukseen.

Väistyvä ydinvoima

Ydinvoimaan tulee suhtautua väistyvänä välivaiheen energiamuotona. Uusia lupia ei tule myöntää. Venytetyt lupaprosessit siirtävät kiinnostusta tehdä sijoituksia ja kehittää muita, uusiutuvia energiantuotannon muotoja. Pienempien energiantuotantolaitosten, etenkin bioenergian etuna ydinvoimaan nähden näemme työllistävyyden. Hajautetun energiatuotannon etu on koko arvoketjun, raaka-aineesta energiaksi, saaminen Suomesta. Jos samat tuontiteknologiaan sijoitettavat miljardit sijoitetaan bio- ja tuulienergiaan ja energiankäytön tehostamiseen, saataisiin energiaa vähintään saman verran, mutta työpaikkoja syntyisi

kymmenkertaisesti.

Ydinvoiman lisärakentaminen Suomessa on tullut tiensä päähän. Ratkaisut maailmalla osoittavat, ettei ydinvoima enää vastaa käsitystä turvallisesta ja edullisesta tavasta tuottaa sähköä. Ydinjätteen loppusijoituksen suunnittelu on Suomessa pitkällä, mutta kaikkia haasteita ei ole onnistuttu vielä ratkaisemaan. Suurimpana riskinä on, ettei jokaista ongelmaa onnistutakaan ratkaisemaan ja kärsijänä ovat tulevaisuuden sukupolvet. Ydinjätettä suurempi ongelma on vastuumme uraanin tuottamisesta: meillä ei ole varmuutta polttoaineen saatavuudesta kriisitilanteessa.

Ydinvoiman keskittävä vaikutus ei vastaa mielikuvaamme tulevaisuuden Suomesta ja tulevaisuuden energiantuotannosta. Nykytilanne osoittaa, ettei suomalaisilla yrityksillä tai elinkeinoelämällä ole myöskään riittävää kiinnostusta tai sitoutumista ydinvoimaan; sitä ei saa rakentaa ulkomaisen tai julkisen sektorin omistukseen ja varaan.

Tapa, jolla ydinvoimaa nykyisellään käytetään energian tuottamiseen, on kehittymätön. Tulevaisuudessa saatamme nähdä sovelluksia, jossa tekniikka valjastetaan tuottamaan sähköä nykyisestä ydinjätteestä ja näin lyhentämään polttoaineen kuoleentumisajan muutamaan sataan vuoteen. Vaihtoehtona saattaa olla korkean lämpötilan mukanaan tuomat mahdollisuudet valjastaa tekniikka esimerkiksi vedyn tuottamiseen. Tällaisiin ratkaisuihin suhtaudumme avoimesti.

Älysähköverkko vastaa säätösähköhaasteeseen

Vuorokauden- ja vuodenaika vaikuttaa suuresti sähkönkulutukseen. Aamulla ja päivällä kulutus on merkittävästi suurempaa johtuen erityisesti teollisuuden tarpeesta. Talvella lämmityksestä johtuen sähkönkulutus saavuttaa vuosittaiset huippulukemansa. Talven aiheuttamaa huippukulutusta ei kuitenkaan ole syytä kattaa säätösähköllä, vaan tähän tarpeeseen pitää pystyä vastaamaan perussähköntuotannolla. Säätösähköllä on pystyttävä vastaamaan ennen kaikkea vuorokauden sisällä tapahtuviin vaihteluihin.

Sähköntuotanto vaihtelee, ja esimerkiksi ydinvoima toimii perusenergiantuottajana, mutta ei mahdollista reagointia kulutuksen vaihteluihin. Käytännössä ydinvoimala toimii aina täydellä teholla, mutta vaatii säätösähköä huoltojen ja muiden tuotantokatkoksien ajaksi.

Sähkön ja lämmön yhteistuotantovoimalat, toimivat myös perusenergiantuottajina, mutta vastaa myös säätösähkötarpeeseen. Lauhdevoima, vastaa erityisesti kulutushuippuihin. Molempien voimalatyyppien tehoa on hetkellisesti mahdollista kasvattaa nopeahkosti, mutta ennen kaikkea voimaloilla voidaan reagoida kausittaiseen vaihteluun: esimerkiksi talvella on suurempi energiantarve, jolloin osa laitoksista voi olla kiinni kesällä.

Lauhdevoimalla sähköenergia tuotetaan polttamalla polttoainetta, esimerkiksi kivihiiltä, puuhaketta tai turvetta ilman lämmöntalteenottoa. Polttoaineiden maailmanmarkkinahinnat säätelevät suuresti käytettävän polttoaineen valintaa ja Suomessa merkittävä osa laitoksista on pää-

asiassa polttanut kivihiiltä johtuen maailmanmarkkinahinnoista sekä suomalaisen polttoaineen tuen vähyydestä. Voimaloita voidaan pitää reservissä, jolloin ne pystyvät vastaamaan kulutuksen yleistason muuttumiseen esimerkiksi talviaikaan, mutta niillä ei pystytä tällöin reagoimaan välittömiin muutoksiin sähkön saamiseksi.

Suomi on osa yhteispohjoismaisia sähkömarkkinoita. Nord Pool -sähköpörssi toimii vapaasti ja sähkö ostetaan hintakilpailtuna tarpeen mukaan. Vastaavalla periaatteella ylituotantoa myydään markkinoille. Tuonti on tähän asti onnistunut Norjan ylituotannon ja osin Venäjän ylituotannon ansiosta. Norjan vesivoiman avulla on pystytty saamaan apua kulutushuippuihin, kun taas Venäjältä ostettu sähkö on ollut muodoltaan jatkuvaa ja tasaista, ei säätösähköä. Painopiste sähköntuonnissa on siirtynyt jo merkittävästi Nord Pool:iin. Riippuvaisuus ja tuonti epävarmoilta ja kyseenalaisilta Venäjän markkinoilta tulee lopettaa mahdollisimman nopeasti.

Kuluttajalle säätösähkön uupuminen näkyy sähkönlaadun heikentymisenä. Sähkökatkot ja jänniteongelmat ovat näistä selkeimmät, vaikkakin myös sähköverkkojen ongelmat vaikuttavat suuresti ja useammin näihin. Jänniteongelmat näkyvät esim. valojen vilkkumisena ja kärjistyessään saattavat rikkoa erityisesti herkkiä ja iäkkäitä sähkölaitteita. Sähkön ylitarjonta nostaa sähköverkkomme 50Hz taajuutta, kun taas alitarjonta laskee taajuutta. Tuotannon tarvetta on mahdollista vähentää teollisuuden kanssa tehtävillä sopimuksilla, joissa teollisuus sitoutuu vähentämään sähköntarvetta tarvittaessa.

Nykyisellään ei ole käytössä varsinaista sähkön varastointia, mutta älykkäiden verkkojen kehittymisen ja sähköautojen akkukapasiteetin käyttöönotto tulevaisuudessa voivat mahdollistaa tämän.

Maanlaajuisen älysähköverkon toteuttamiseksi tulee tehdä rohkeita päätöksiä ja sen tulee rakentua nykyisen sähköverkostomme varaan. Nykyinen sähköverkkomme ei kuitenkaan tällaisenaan riitä vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin. Siksi älysähköverkon luominen olisi välttämätöntä. Alueellisilla sähköyhtiöillä tulee olemaan merkittävä rooli verkon rakentamisessa, mutta verkostosta tulee rakentua käyttäjää palveleva ja markkinaehtoinen, jossa toimijoina voivat olla myös muut kuin alueelliset sähköyhtiöt. Poiketen muista maista, joissa haasteena nähdään akkuteknologian kehittymättömyys, onkin haasteenamme saavuttaa koko maan laajuinen latausverkosto.

Etäluettavat mittarit ovat ensimmäisiä askeleita älytaloista, jotka ovat osa älysähköverkkoa. Älytalossa asuva on tietoinen niin valaistuksen, lämmityksen kuin ilmastoinnin toiminnoista ja pystyy hallitsemaan niitä kootusti jopa etänä. Tavoitteena on energiankulutuksen pieneneminen ja kodin toimintojen yhdistäminen tietoyhteiskuntaan, käytännöllisyyttä tavoitellen. Visiossamme älykodit ovat osa ratkaisua, jossa älysähköverkot huomioivat sähkönkulutuksen vaihteluita ja ottavat osaa kulutuksen optimointiin. Esimerkiksi sähkönkulutuksen hetkellinen kasvaminen voidaan paikata sammuttamalla kodin pakastin hetkeksi, tai käyttämällä älytaloon liitetyn sähköauton akun varausta. Lisäksi kiinteistöjen lämmitysjärjestelmien kehittäminen käytön mukaan tarjoaa runsaasti energiansäästömahdollisuuksia.

Sähköautoilla vihreä tulevaisuus

Keskustanuoret vaatii sähköautojen autove-

rotuksen poistoa, sillä se kannustaa suomalaista kuluttajaa hankkimaan sähköauton ja luopumaan öljypohjaisesta polttoaineesta liikenteessä. Erityisesti kaupunkiliikenteessä sähköautoilulla on suuri potentiaali. Latausverkoston tulee rakentua yksityisillä markkinoilla kysynnän mukaan.

Sähköautojen laajempi käyttöönotto on jatkuvasti siirtynyt kauemmaksi; osin tekniikan haasteiden, osin nykykäytössä olevien autojen tekniikan kehityttyä. Nykyisellään sähköautot pystyvät palvelemaan vain lyhyttä, taajaman sisällä tapahtuvaa liikkumista. Tekniikan kehittyessä, ja ennen kaikkea tehokkaiden akkujen hinnan tullessa kilpailukykyiseksi, kasvavat sähköautolla kuljettavissa olevien matkojen pituudet kuitenkin merkittävästi.

Sähköautojen käyttöönotto tulee rakentaa kestävälle ja harkitulle pohjalle. Suomi ei ole ollut ensimmäisten joukossa ottamassa käyttöön kannustimia, vaan kohtuuton verotus on tällä hetkellä suurimpia esteitä sähköautojen yleistymiselle Suomen teillä. Norjassa nämä nollapäästöajoneuvot saavat käyttää julkisen liikenteen kaistoja, sekä merkittäviä verohelpotuksia joita tarjoaa myös mm. Italia. Suomen tuleekin selvittää muista maista saatuja kokemuksia ja ottaa selkeä linja sähköautojen käytön lisäämiseksi. Linjan tulee vastata olosuhteitamme ja kannustaa mm. verotuksen avulla sähköauton hankintaan.

Tulevaisuuden liikennevälineiden käyttäminen ei saa jäädä vain autojen kehittämiseen. Latauspisteiden verkosto on näistä yksi potentiaalisimmista, ja samalla haastavimmista. Sveitsissä alan harrastajat ovat synnyttäneet jo lähes koko maan kattavan verkoston. Vastaavasti mm. Portugali ja Ranska ovat aloittaneet latausverkoston luomisen valtiolähtöisesti. Suomen haaste on kuitenkin pitkät etäisyydet. Haluammekin sitoa latausverkoston rakentamisen laajempaan energiaverkostoja koskevaan uudistukseen. Sähköautojen akkukapasiteetti on mahdollista valjastaa myös palvelemaan tätä tarkoitusta. Liittämällä sähköautojen akustot älysähköverkkoon, akkuja on mahdollista hyödyntää energiavarastona, jota voidaan käyttää kulutushuippujen tasaamiseen. Samainen älysähköverkko palvelisi hajautettua energiantuotantoa.

Uusiutuva tulee

Suomi on jäänyt auttamattomasti jalkoihin uusiutuvan energiantuotannon käyttöönotossa. Energiantuotantotapa, jossa energian lähde on periaatteessa loputon tai käyttöä nopeammin uusiutuva, on ihanteellinen ja ainoa kestävälle pohjalle rakentuva tapa tuottaa energiaa. Haluamme sitouttaa Suomen tavoittelemaan energiantuotantoa joka pohjautuu kokonaisuudessaan uusiutuviin luonnonvaroihin.

Nykyisellään uusiutuvan energian suurin haaste on energiansaannin riippuvuus sääolosuhteista ja vuorokaudenajasta. Haasteena on myös uusiutuvan energian tarvitsema maa-ala sekä otollisen sijainnin tuottamat haitat alueen muulle käytölle – se kilpailee niin asumisen, maanviljelyn kuin luontoarvojen kanssa.

Tuulivoimaa tarvitaan energiamuotona mentäessä kohti energiaomavaraisuutta. Tuulivoiman tuotannossa on panostettava tekniikan kehittämiseen, jotta tuulivoima energiamuotona olisi taloudellisesti kannattavampaa. Tuulivoiman käyttöönottoa

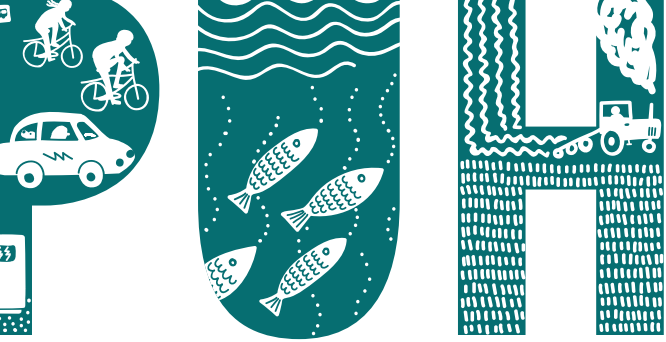

on tuettava kaavoittamalla riittävästi alueita soveltuville paikoille, joihin voidaan rakentaa tuulivoimapuistoja. Yksittäisten tuulivoimaloiden pystyttämistä hidastavaa byrokratiaa on purettava. Keskustanuoret uskoo tuulivoiman yleistyvän. Etenkin kaupunkialueella on kysyntää kehitettävänä oleville äänettömille voimaloille. Tuulivoiman rakentamisessa rannikolle tulee huomioida sen aiheuttamat meluhaitat.

Aurinkosähköenergialla on valtava potentiaali myös Suomessa. Pohjoinen sijaintimme ei ole este aurinkosähkökennojen teknisen kehityksen ja hinnan laskemisen myötä. Aurinkosähkökennojen rakentaminen on vapautettava ja mittavatkin aurinkovoimalahankkeet on mahdollistettava.

Suomi on energiaomavarainen vain puun ja turpeen osalta. Uusiutuvia, kuten aurinko ja tuuli, hyödyntävä teknologia ei ikävä kyllä ole omaa tuotantoamme. Siksi energiatukea tulee osoittaa erityisesti ja lisääntyvissä määrin uusiutuvan energian kotimaiseen tuotekehitykseen tähtääviin investointeihin ja hankkeisiin innovaatiotukena. Selvityshankkeet ja muut uusiutuvan käyttöönottoa helpottavat toimet tulee säilyttää energiatuen piirissä. Hankkeiden toteuttamista on helpotettava. Sähköyhtiöiden on otettava osaa talkoisiin tarjoamalla sähköverkon käyttöä pientuottajille ilman siirtomaksua.

Uusiutuvan energian rakentamisen houkuttelevuutta on lisättävä. Kaikille uusiutuvan energian tuotantotavoille ja kaiken kokoisille voimaloille on määriteltävä yhtenäinen syöttötariffi. Sen määrittelemä takuuhinta kannustaa investoimaan. Se takaa investoijalle korvauksen sähköverkkoon myymästään sähköstä. Syöttötariffi mahdollistaa uusiutuvien energiantuotantotapojen käyttämisen jo silloin kun tuotantotapa ei muuten ole vielä kannattava. Sähkönkuluttajien rasitteena on maksaa mahdollinen markkinahinnan ja takuuhinnan erotus. Syöttötariffien määräaikaisuus, nykyisellään 12 vuotta, varmistaa uudemman teknologian käyttöönoton.

Euroopan unionin päästötavoitteet eivät yksinään riitä muuttamaan ilmastopolitiikan suuntaa ja pysäyttämään ilmastonmuutosta. Päästökauppa on ohjaavana välineenä toimiva. Emme näe keinotekoisen verotuksen olevan oikea ratkaisu. Siksi vesi- ja ydinvoimaan kohdistuvan Windfall-vero ei ole oikea ratkaisu. Tukia, maksuja ja verotusta tulee käsitellä kokonaisuutena, jonka tavoitteena on päällekkäisten tukien, rasitteiden ja helpotuksien karsiminen.

Uusvanha vesivoima

Vanhojen vesivoimaloiden tehostamisessa ja ympäristöystävällisyydessä on vielä parantamisen varaa. Suomi on teknologiaosaamisen huippumaita, joten täällä jos jossain panostuksen pitäisi olla erityisen suurta uuteen teknologiaan, koskien esimerkiksi energian varastointia tai uusia energiamuotoja.

Vesivoima toimii hyvin myös sähköenergian varastoijana. Joessa olevien vesivoimaloiden vesivarastot riittävät muutaman tunnin ajaksi tehon nostoon, mutta vaativat sen jälkeen palautumista. Samoin jo

lopettaneisiin kaivoksiin rakennettavat ja niiden putouskorkeutta hyödyttävät pumppuvoimalaitokset mahdollistavat energianvarastoinnin hetkittäiseen tarpeeseen. Ne ovat myös mahdollisuus uuden vesivoiman rakentamiseen. Suuremmilla vesivarastoilla varustetuilla voimalaitoksilla, kuten tekojärvillä, ei ole samaa ongelmaa.

Keskustanuoret kantaa kuitenkin huolta Suomen vaelluskalakannoista. Keskustanuoret vaatii kalateitä olemassa oleviin vesivoimaloihin, jotta jokien luonnollinen kierto saataisiin jälleen käyntiin. Keskustanuoret hyväksyy vesivoiman lisärakentamisen jo rakennetuissa vesistöissä, jos hankkeilla on paikallinen tuki ja luontoarvot on huomioitu kestävällä tavalla. Rakentamattomat vesistöt on rauhoitettava vesivoimarakentamisesta.

Merisähköä voidaan tuottaa kahdella tavalla, joko aaltojen tai vuoroveden avulla. Suomen olosuhteissa vuorovesisähkö ei ole ratkaisu, mutta kannustamme sen käyttöönottoon muualla. Suomessa keksitty aaltosähkö on vielä lähtökuopissa, mutta tulevaisuus näyttää valoisalta. Aaltovoima tuo Suomeen uusia työpaikkoja. Esimerkiksi Suomeen on rakenteilla maailman ensimmäinen täyden mittakaavan aaltovoimalayksiköiden kuivatestaus- ja koekäyttölaitos.

Kestävää kulutusta

Energian kokonaiskulutuksen kasvu on saatava taittumaan. Jatkuva kasvu ei saa, eikä voi olla tavoitteena. Vaikka nykyisellään kokonaisenergiankulutuksemme on kasvamassa, tulee se pienenemään luovuttaessa fossiilisten polttoaineiden käytöstä. Kuitenkin erityisesti sähkön kulutus kasvaa esimerkiksi sähköautojen ja maalämmön laajemman käyttöönoton myötä. Voidaan myös olettaa, että sähkön hinta Suomessa tulee nousemaan voimakkaammin tulevaisuudessa. Lisäksi päästöjä tulee vähentää. Keskeisimpiä päästökaupan ulkopuolisia sektoreita ovat liikenne ja maatalous. Päästökaupan ulkopuolisille päästöille on asetettu kansalliset tavoitteet.

Negatiivisten ympäristövaikutusten pienentämiseen pyrkivä cleantech-ala nousee. Alan haasteena on sen yhteensovittaminen vanhoihin tapoihin toimia. Suomessa on useita alan yrityksiä, jotka perustavat liiketoimintansa puhtaan energian ja luonnonvarojen tehokkaaseen käyttöön. Mahdollisuudet ovat valtavat niin energiatehokkuuden, kierrätyksen kuin puhtaan veden ja ilman saralla. Uusien innovaatioiden mahdollistaminen ja tukeminen sekä tunnettuuden lisääminen, ovat askeleita joilla alalle saadaan uusia ja kasvavia startup-yrityksiä.

Suomen rakennuskanta on hyvin eristettyä, mikä pitää energialaskun maltillisena kovinakin talvina. Näin ollen Suomessa ei juuri esiinny energiaköyhyyttä, tilannetta jossa energiakustannukset ovat merkittävä osa tuloista, mikä on tavallista esim. Iso-Britanniassa ja Espanjassa. Suomessa haja-asutusalueilla erityispiirteenä ovat kuitenkin myrskyt, jotka katkaisevat sähköt vuorokausiksi jopa parin vuoden välein. Sähkön häiriötön saatavuus on tavoiteltavaa ja sähköverkkojen osalta tavoitteeksi tulee ottaa verkkojen siirtäminen maan alle.

Yhdyskuntarakenteen suunnittelun yhteydessä tehtävillä valaistusratkaisuilla voidaan saavuttaa mittavia energiasäästöjä kunnissa ja kaupungeissa. Keskustanuoret painottaa kokeiluja, joissa rakennetaan asuinalueiden valaistusta uutta teknologiaa hyödyntäen. Tulevaisuuden älykylissä ja -kaupungeissa luonnonvalo ja aurinkoe-

nergia pystytään hyödyntämään valaistuksessa maksimaalisesti. Valaistusjärjestelmä kerää tietoa teiden, jalkakäytävien ja kävelykatujen valaistuksen tarpeesta ja optimoi valaistuksen suhteessa käyttöön ja luontaiseen valoon. Älyrakentamisen ei tarvitse jäädä pelkästään valaistukseen, vaan sitä voidaan soveltaa myös asuintaloihin ja joukkoliikenteeseen.

Pohjoismaiset sähkömarkkinat ovat edistyksellinen keino tasoittaa maiden välistä sähkönkulutusta ja – tuotantoa. Järjestely pitää laajentaa koko Euroopan laajuiseksi. Kuluttajalla tulee kuitenkin olla tieto siitä, mistä hänen käyttämä sähkönsä tulee. Suomi ei saa missään tapauksessa tyytyä vain kuluttajan rooliin näillä markkinoilla. Suomen tulee olla sähköntuotannossa omavarainen joka tilanteessa.

Polttoainetta öljyn tilalle

Suomen kansantaloudelle fossiilisista polttoaineista luopumisella on suuri merkitys. Noin 200 000 suomalaista kotitaloutta lämmitetään edelleen maaöljyllä. Maaöljylämmityksen kieltäminen, nopeasti mutta riittävän siirtymäajan puitteissa, olisi Suomen talouden ja ympäristön kannalta oikea ratkaisu. Kotimainen biopohjainen pyrolyysiöljy mahdollistaa öljypolttimoiden käyttämisen kotitalouksien lämmittämiseen tulevaisuudessa.

Yksi Suomen ja koko maailman suurimmista lähivuosien haasteista on fossiilisen öljyn loppuminen, sillä nykymaailma pyörii siitä valmistetuilla polttoaineilla, kuten bensiinillä ja dieselillä. Tarkkaan ottaen öljy sinällään ei ole loppumassa, mutta helposti ja halvalla saatava öljy on pian käytetty. Kehitys on näkynyt jo vuosien ajan, sillä esimerkiksi raakaöljyn hinta on nelinkertaistunut 2000-luvulla. Halvan öljyn loppuminen vaikuttaa kaikkeen: liikkumiseen, teollisuuteen, maatalouteen, kuluttamiseen ja käytännössä kaikkeen sellaiseen, josta nykyinen länsimainen yhteiskunta on riippuvainen. Olemme täysin muualta, pääosin Venäjältä, tuodun öljyn varassa. Kyseenalaista on öljynporaus luonnoltaan haurailta alueilta; öljynporaus ei sovi arktisille alueille.

On julkisesti tunnustettava se fakta, että öljyn hinta tulee nousemaan sietämättömäksi seuraavan 20 vuoden sisällä. Hyötysuhde öljyn saannissa tulee olemaan 1:6, eli yhden öljytynnyrin energialla saadaan kuusi tynnyriä öljyä, kun se tällä hetkellä on 1:30. Hintataso miltei kaikilla elämänalueilla tulisi nousemaan niin korkeaksi, että olisimme globaalissa talouskriisissä, joka olisi riski kansainväliselle turvallisuudelle. Vaadimme päätöksiä ja tekoja jo vuonna 2015, että voimme siirtyä öljyn aikakaudesta uusiutuvien energialähteiden aikakauteen kivuttomasti.
Korkeatasoisen robotisaation mahdollistamiin liikenneratkaisuihin joukko- ja tavaraliikenteen saralla on suhtauduttava ennakkoluulottomasti.

Vety- ja biopolttoaineella toimivat autot ovat hiljalleen yleistymässä öljypohjaisilla polttoaineilla toimivien autojen sekä sähköautojen rinnalla. Öljyesiintymien siirtyessä yhä vaikeammin saataville alueille ja hinnan noustessa meidän on asennoiduttava siihen, että tulevaisuudessa on oltava erilaisia vaihtoehtoja autojen polttoaineeksi. Emme voi odottaa, että kehitetään "uusi öljy", joka on yhtä tehokas ja korvaa öljyn. Sitä vastoin meidän on tuettava ja kannustettava yrityksiä uusien innovaatioiden ja olemassa olevien vaihtoehtojen ke-

hittämiseen tuomalla uusia ideoita yleisön tietoon ja antamalla tunnustusta ja taloudellista tukea kehitystyölle. Meidän on myös otettava valtion tasolla selkeä tavoite öljyn täydellisestä luopumisesta autojen polttoaineena ja energianlähteenä vuoteen 2030 mennessä. Keskustanuoret sallisi poikkeukset esimerkiksi harrasteautoille ja vastaaville.

Liikenteen polttoaineet tuodaan myös ulkomailta, joten niiden korvaaminen kotimaisilla ratkaisuilla olisi vaihtotaseen ja työllisyyden kannalta edullista. Liikenteen kehittämisessä tarvitaan koko yhteiskunnassa jaettua, yhteistä suuntaa. Esimerkiksi sähköautoilu ei kehity, jos latauspisteitä ei ole tarpeeksi tai autot ovat liian kalliita.

Kokeileva yhteiskunta

Suomen on otettava selkeä rooli kokeilevana yhteiskuntana. Energiateollisuutta ja autoja koskeva lainsäädäntö on käytävä läpi ja valmistauduttava suureen kulttuurimuutokseen polttoaineiden ja teknologian saralla. Lainsäädäntöä on muutettava niin, että yritykset ja yksityiset ihmiset pystyvät kehittämään ja kokeilemaan uusia ideoitaan vapaassa ja kannustavassa ympäristössä. Hyvistä ideoista on annettava tunnustusta ja palkittava keksijöitä ja kehittäjiä. Näin saisimme valettua suomalaisiin intoa ja tahtoa kokeilla ja kehittää yhteiskuntaamme pois öljyn varjosta.

Tavoitteena on oltava lähiliikenteen uudistaminen ympäristöystävälliseksi. Linja-autoliikenne on hoidettava maakaasulla ja pidemmällä tähtäimellä vain biokaasun voimalla. Päästöttömämpi julkinen liikenne on askel esimerkkinä toimiselle ja osaltaan mahdollistaa laajojen tankkausverkostojen syntymistä. Julkisten panostusten tulee tukea koko Suomen kehittymistä: paikallisia ja yksittäisiä, esimerkiksi raitio- ja metroliikenteen, hankkeita tukemalla ei luoda yhteistä hyvinvointia ja kilpailukykyä.

Suomeen on saatava biopolttoaineille laaja tankkauspisteiden verkosto, joka ulottuu maan eteläosista aina maan pohjoisimpiin kolkkiin saakka. Näihin tankkausasemiin voitaisiin yhdistää vetykaasun tankkaus. Tämä rohkaisisi niin suomalaisia yrityksiä kehittämään biopolttoaine- ja vetyteknologiaa autoteollisuuteen, kuin yksityisiä ihmisiä hankkimaan vety- tai biopolttoainekäyttöisiä autoja.

Liikenteen suurista päästöistä ei päästä eroon ilman autokannan uudistusta, joka on monissa maissa uudempi kuin Suomessa. Syy on Suomen raskas autoverotus. Haluamme nostaa tavoitteeksi kotimaisen energian käytön suomalaisessa liikenteessä. Suomessa haasteena ovat pitkät etäisyydet. Suoria malleja esimerkiksi pohjoismaista ei ole otettavissa. Ruotsin tukemispolitiikkaa voidaan pitää osin epäonnistuneena. Norjasta tulisi ottaa käyttöön sähköautojen verotuksen poistaminen, mutta muilta osin maiden pinnanmuotojen erilaisuudet luovat tarpeen erilaiselle liikkumistarpeelle.

Suomi on rakennettu yksityisautoilun varaan, eikä sitä hetkessä pystytä muuttamaan. Esitämme kahta ratkaisua tulevaisuuden autoiluun. Ruuhkasuomi, Helsinki edellä, tulee toimimaan sähköautojen alueena, jossa ilmanlaatu paranee ja jossa sähköautoilla on erityisoikeuksia kantakaupungin alueella. Ruuhkasuomen ulkopuolella mahdollistetaan kattava biopolttoaineiden tankkausverkosto, joka tukee liikkumista niin vedyllä, biokaasulla, bioöljyllä kuin häkäpöntöllä.

Jätteestä polttoaineeksi

Biojätteestä syntyvä metaani toimii erittäin tehokkaana polttoaineena esimerkiksi autoissa ja energiateollisuudessa. Keskustanuoret vaatii, että biojätteen jalostusta polttoaineeksi kannustetaan yhä enemmän taloudellisesti ja ideologisesti. Raaka-aine tulee suurimmaksi osaksi siitä, miten paljon suomalaiset yritykset, yhteisöt ja yksityiset henkilöt kierrättävät. Biojätteen kierrättäminen tulisi tehdä kannattavaksi esimerkiksi niin, että yksityistalouksille ja taloyhtiöille annettaisiin rahallinen vastine kierrätetystä biojätekiloista tai kompensaatiota jätemaksun yhteydessä. Jätteenkäsittelylaitoksia, energiantuottolaitoksia ja kuluttajia on kannustettava biojätteestä tehdyn energian käyttöön ja tuottamiseen.

Suomessa eläinten lantaa saa käyttää ainoastaan peltojen lannoitteeksi. Ruotsissa hevosenlannan käyttö on sallittu myös polttoaineena. Keskustanuoret tahtoo sallia myös muun muassa siipikarjanlannan käytön polttoaineena. Broilereiden kuivikkeena käytetään turvetta ja kalkkunoilla kutterilastua. Molemmat näistä olisivat hyvää polttoainetta pelleteiksi puristettuna. Monilla siipikarjatiloilla on jo rakennettu oma lämpökeskus, joka toimii puuhakkeella, turpeella tai pelleteillä. Tällä hetkellä siipikarjan kuivikkeena käytettävää turvetta ei kuitenkaan saa polttaa, vaan tilalliselta vaaditaan jo tilan rakennusvaiheessa riittävästi peltopinta-alaa lannan levitykseen.

Tilan oman lannan ja kuivikkeiden käyttö polttoaineena myös vähentäisi lannanlevityksestä aiheutuvia polttoainekustannuksia. Suurimmilla tiloilla lantaa tulee huomattavasti yli oman lannoitetarpeen ja tällöin levityksestä pitää tehdä sopimus toisten viljelijöiden kanssa. Myös maito- ja nautakarjasta voidaan saada energiaa metaaninkerääjien avulla.

Kotitalouksissa syntyvä ruokajäte on arvokasta biokaasun tuotannossa. Valistuksen lisäksi kuluttajia tulee kannustaa jätteiden nykyistä parempaan lajitteluun myös taloudellisin kannustimin. Tulevaisuudessa lajitellun jätteen toimittaminen tulee olla maksutonta. Suomen jätelaitosten kierrätyslajit on yhdenmukaistettava kierrätyskäytäntöjen selkiyttämiseksi.

Lähes kaikki lämmöntuotannon prosessit tuottavat sivutuotteenaan hiilidioksidia. Hiilidioksidille on kuitenkin monia jatkokäyttömahdollisuuksia, sitä ei tarvitse päästää sellaisenaan luontoon. Kerätystä hiilidioksidista voidaan valmistaa mm. polyuretaania ja metanolia. Hiilidioksidia voidaan myös käyttää lannoitteenomaisesti kasvihuoneissa. Kasvit käyttävät ravinteenaan hiilidioksidia, sivutuotteena tästä syntyy elintärkeää happea. Keskustanuoret pyrkii aktiivisesti hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen. Siellä missä energiaa edelleen tuotetaan polttamalla, tulee olla käytössä hiilidioksidikerääjät ja kerätty hiilidioksidi tulee jalostaa edelleen.

Polttoaineeksi sopivaa bioetanolia voidaan valmistaa lähes mistä tahansa mm. hakkuujätteestä ja syötäväksi kelpaamattomista kasveista. Ensimmäisen polven bioetanoli, joka valmistetaan pelloilla viljeltävistä ravintokasveista, on osoittautunut hiilidioksiditasoltaan huonoksi ja sen pelätään

nostavan elintarvikkeiden hintaa. Toisen polven bioetanoli kasvatettaisiin Suomen oloissa nopeasti kasvavasta pajusta ja ulkomailla bambusta.

Merkittävän tulevaisuuden energiapotentiaalin Suomessa muodostaa Suomen vahva maatalous. Tällä hetkellä maanviljelijöiden ei ole järkevää myydä lantaa poltettavaksi, sillä sitä on edullisempaa käyttää maanparannusaineena omilla pelloilla. Lantaa on myös tehotonta kuljettaa sen sisältämän suuren vesimäärän vuoksi. Tästä syystä hajautettujen biovoimaloiden toimivuutta tulisi tutkia lisää ja etsiä ratkaisuja niiden parempaan toimivuuteen.

Ilmapiiri biotalouden hankkeisiin tuntuu olevan kriittinen, erityisesti EU:ssa. Päätöksenteon hitaus on muun muassa jäädyttänyt Kemiin suunnitellun biodieseltehdashankkeen, jonka oli määrä tuoda elinvoimaa Pohjois-Suomeen ja samalla kehittää biotaloutta konkreettisella tasolla Suomessa. Nyt on otettava rohkeasti askeleita uusien innovaatioiden puolesta. Ympäristöystävällisempi, kustannustehokas ja työllistävä ala ei saa jäädä epäilyksien ja byrokratian alle.

Kaivosteollisuutta ympäristön ehdoilla

Kestävä kaivosteollisuus elää symbioosissa ympäristönsä, alueen ihmisten ja yritystoiminnan kanssa. Keskustanuoret näkee kaivosteollisuudessa edelleen tulevaisuutta. Mutta sillä edellytyksellä, että cleantech ja sen ratkaisut tulevat voimakkaasti kaivosalalle. Kaivoksissa on pyrittävä kohti suljetun kierron systeemejä ja suomalaista omistuspohjaa on kasvatettava aktiivisesti. Keskustanuoret muistuttaa, että kaivannaisteollisuuden harjoittaminen Suomessa tuo läpinäkyvyyttä tuotantoprosesseihin, kaivostyöläisten työolosuhteisiin ja ympäristövaikutuksiin. Kaivosteollisuus ei tule loppumaan maapallolta ja tarvitsemme myös tulevaisuudessa raaka-aineita. Näemme kotimaisen kaivosteollisuuden ulkomaista eettisempänä ja kestävämpänä sekä suomalaista työllisyyttä edistävänä ratkaisuna.

Kaivosteollisuuden sivuvirrat on hyödynnettävä 100 prosenttisesti. Mahdollisuudet kaivosjätteen, eli rikastushiekan hyödyntämisessä esimerkiksi katalyyttinä biotalouden prosesseissa sekä hiilinieluna on käytettävä. Uusia käyttökohteita kaivosjätteelle on etsittävä aktiivisesti, esimerkkinä tienpohjat.

Keskustanuoret pitää kaivosteollisuuden prosesseihin liittyvää osaamista ja siihen keskeisesti kuuluvaa ympäristöteknologian osaamista tulevaisuudessa potentiaalisena vientituotteena ekologisen ja sosiaalisen kestävyyden näkökulmasta ongelmallisille alueille, esimerkiksi Kiinaan, Intiaan ja Etelä-Amerikkaan.

Kaivosteollisuuden vastuuta ympäristöön Suomessa, on lisättävä ottamalla käyttöön takuurahasto. Rahastoon talletetut varat kaivosyhtiö saa takaisin kun se on hoitanut ympäristövelvoitteensa täydellisesti aina kaivoksen lopettamiseen ja sen luonnonmukaiseen tilaan palauttamiseen asti.

Kierrättämisen kärkeen

Suomen on tavoiteltava kärkipaikkaa kierrättämisessä. Vain toimimalla esimerkillisesti voimme odottaa muiden toimivan samoin. Kierrättävässä Suomessa kaikki mikä voidaan kierrättää, kierrätetään ja lopuksi jäljelle jäävä jäte poltetaan. Kaatopaikat jäävät kulutushysterian monumenteiksi.

Kierrätyksessä suljetun kierron on oltava kaiken toiminnan lähtökohtana. Jätteiden lajitteluun ja kokoamiseen on tarjottava kannusteita, joista keskeisin on yksinkertaisesti kierrätyksen mahdollistaminen eli keräyspisteiden määrän lisääminen. Pääkaupunkiseudulla keräyspisteitä ei ole edelleenkään riittävästi, muusta Suomesta puhumattakaan. Helpottaakseen määrän lisäämistä, keräyspisteitä on otettava huomioon jo uusien asuinalueiden suunnittelu- ja rakennusvaiheessa.

Ulkomailta tuotujen pullojen ja etenkin alumiinitölkkien kierrätystä vauhdittamaan on toteutettava panttijärjestelmä, jonka kehittämisessä keskeisenä yhteistyökumppanina on oltava Viro. Keskustanuoret esittää harkittavaksi ajatusta koko Euroopan unionin laajuisesta tölkkien ja pullojen panttiperusteisesta kierrätysjärjestelmästä.

Kotimaisen elintarvikeketjun ruokahävikki on vuodessa miltei 400 miljoonaa kiloa. Kotitalouksien osuus tästä on noin 130 miljoonaa kiloa. Yksityisten kotitalouksien tuottama hävikki on saatava kuriin sillä niiden hävikki on elintarviketeollisuuttakin suurempi. Keinot on kohdistettava kulutustottumusten muuttamiseen ja etenkin kuluttajien tietoisuuden lisäämiseen siitä, millaiset ovat hävikin ympäristövaikutukset. Samalla voidaan pohtia myös ruokahävikin käyttöä edelleen.

Suurin osa tällä hetkellä käyttämistämme vaatteista on tekokuitua. Vaatteen mentyä rikki se yleisesti heitetään pois ja tilalle ostetaan uusi. Kun vaatejätettä kertyy ja se päättyy muualle kuin sille osoitettuun paikkaan, on seurauksena ympäristölle haitallisia vaikutuksia. Sama koskee kaikkia tuotteita, jotka eivät enää ole toimintakelpoisia. Keskustanuoret haluaa painottaa lajittelun ja kierrätyksen tärkeyttä osana suljettua kiertoa. Pidämme tärkeänä myös sitä, että tuotteita räätälöidään uusiokäyttöön niin, että vanhasta saadaan uutta, vaikkei samassa muodossa.

Elektroniikkatuotteiden osalta niiden uudelleen käyttö, eli niin sanottu refubrishing, on hyvä esimerkki tuotteen uusiokäyttämisestä. Käytössä jo hetken aikaa olleet tuotteet ja tuotteet jotka eivät täytä laadunvalvonnan tarkastusta, palautuvat valmistajan tehtaalle, jossa ne korjataan, tarkastetaan ja myydään käytettynä.

Teollisuusmaista kehittyviin maihin suuntautuvan jäterallin on loputtava. Jätteen vastaanottajamailla ei ole riittäviä käsittelyjärjestelmiä. Ratkaisu voi olla suuryrityksille edullinen, mutta kokonaisuudessaan äärettömän haitallinen.

Jokamiehenoikeudet säilytettävä

Yksityishenkilöiden harjoittamaa marjojen ja sienten poimintaa ei voida kutsua ammattimaiseksi toiminnaksi, jos luonnontuotteet menevät omaan käyttöön tai lähipiirille. Marjojen myynti yritykselle verottomasti pienen lisätulon toivossa ei myöskään tavoita ammattimaisuuden kriteerejä. Sama pätee vapaa-ajankalastuksen pienimuotoisiin saaliisiin. Kuitenkin, kun toimijoita on useampi kuin yksi ja poiminen on selvästi suuntautunut voiton tekemiseen, voidaan toimintaa kutsua ammattimaiseksi, ellei jopa yritystoiminnaksi.

Yritysten tekemä marjanpoiminta Suomessa on kannattavaa ja sitä voidaan pitää ammattimaisena, koska työn

taustalla on yritys. Esiin nousseet työntekijöiden olot kertovat että alalla on paljon parannettavaa. Ulkomaalaisten marjanpoimijoiden oikeudet tulee turvata ja mahdollisiin epämääräisiin työolosuhteisiin on puututtava. Suomeen tulevien marjanpoimijoiden on oltava työsuhteessa heidät maahantuovaan yritykseen, jolla on velvollisuus huolehtia myös työntekijöiden perehdyttämisestä ja kouluttamisesta. Jokamiehenoikeudet on ainutlaatuinen oikeus, jota ei saa purkaa. Jotta sitä ei kuitenkaan käytettäisi väärin, tulee olla valmius tarkastella ammattimaisesti sitä hyödyntävää toimintaa, ensisijaisesti marjanpoimintaa.

Roskaamiseen niin metsässä kuin vesistössä on puututtava kovalla kädellä. Roskaamisen vähentäminen onnistuu parhaiten ympäristövaikutuksista valistamalla. Tämän lisäksi jätelain tarjoama mahdollisuus roskaamisesta sakottamiseen tulee ottaa laajemmin käytäntöön. Sakotusoikeus roskaamisesta tulee antaa poliisin lisäksi myös kaupunkien virkamiehille.

Suomi harvaanasuttuna ja metsäisenä maana tarjoaa villeille riistaeläinkannoille mainiot mahdollisuudet kukoistaa. Suomalaiseen käytännölliseen ja maanläheiseen luontosuhteeseen onkin kiinteästi kuulunut vahva, kaikkia kansanosia ja -luokkia koskenut eränkäyntiperinne. Keskustanuoret katsookin, että sekä riistakannoista, että pitkästä ja vahvasta eräperinteestä on pidettävä hyvää huolta. Eränkäynti onkin oiva tapa rentoutua ja nauttia luonnosta. Keskustanuoret pitää tärkeänä, että maamme riistakantoja hoidetaan hyvin.

Metsästysmahdollisuudet myös luonnonsuojelualueilla tulee tutkia tarkkaan ja mahdollistaa kun se ei aiheuta haittaa suojelun ensisijaisille tavoitteille. Metsästys Suomen luonnonsuojelualueilla tulee sallia haitallisten lajikantojen hallitsemisen mahdollistamiseksi. Metsästäjien luonnonhoidolliselle työpanokselle on annettava sen ansaitsema tunnustus. Kaikkia suomalaisia koskeva mahdollisuus metsästää valtion myöntämillä metsästysluvilla valtion alueilla on Eurooppalaisittainkin poikkeuksellista ja siitä tulee pitää kiinni.

Yhteinen Itämeri

Keskustanuoret kantaa huolta Itämeren huonosta tilasta, mikä ilmenee etenkin rantojen rehevöitymisenä. Kansallisella tasolla on haettava ratkaisuja sekä päästöjen vähentämisen että cleantech-osaamisen kautta. On vaikutettava vesillä liikkujien ja rannikon asukkaiden asenteisiin tiedottamalla etenkin muovijätteen vaaroista. Yksi näistä vaaroista on vesistöihin päätyvä mikromuovi, alle viiden millimetrin kokoinen muovi, joka syntyy kun isot jätteet hajoavat pienemmiksi osiksi. Muovi voi kulkeutua pienten merenelävien kautta kaloihin ja sitä kautta myös ihmisten ruokapöytään. Siksi Keskustanuoret pitää tärkeänä, että tietoisuutta muovin aiheuttamista vaaroista lisätään ja samalla muovijätteen poistosta huolehditaan.

Itämeri ei ole pelkästään Suomea koskeva haaste, minkä vuoksi keskeiset ratkaisut Itämeren tilan kohentamiseksi tehdään kansainvälisellä tasolla. Euroopan unioni on alkujaan perustettu ratkomaan isoja kansainvälisiä ongelmia, joista yksittäisen maan on mahdoton yksin selvitä. Itämeren tilan kohentaminen on nimenomaan tällainen unionitasoista yhteistyötä vaativa toimi. Tämän lisäksi Venäjän kanssa on päästävä vaikuttavaan yhteistyöhön varsinkin Pietarin alueen päästöjen vähentämiseksi. Itämeren valtioiden neuvosto on toiminut kiitettävästi ja toiminut myös Itämeren tilanteen ja roolin parantamiseksi.

Kirkkaat joet

Maatalouden, metsien ja asutuksen ravinnepäästöt kuormittavat sekä Itämerta että etenkin Pohjanmaan jokia. Keskustanuorten tahtotila on etsiä ratkaisua jokivesien tilan parantamiseen puhdistusratkaisujen ja esimerkiksi suodatusaltaiden kaltaisten kokeilujen avulla. Ravinnepäästöjen vähentäminen on jo tehtyjen ratkaisujen kautta menossa parempaan suuntaan. Tukemalla uusia ja innovatiivisia ratkaisuja puhdistusteknologian saralla, niistä voidaan löytää ratkaisu myös Itämeren ongelmiin.

Maanomistajia on edelleen kannustettavia kosteikkojen perustamiseen. Kosteikolla tarkoitetaan puron, joen tai muun vesistön osan tai valtaojan ja sen reuna-alueen yhteyteen tehtyä aluetta, joka on suuren osan vuodesta veden peitossa ja pysyy kosteana myös muuna aikana. Kosteikossa on vesi- ja kosteikkokasveja sekä syvän veden alue. Kosteikot puhdistavat valumavesiä sitomalla kiintoaineita ja ravinteita, elävöittävät maisemaa sekä lisäävät luonnon monimuotoisuutta esimerkiksi lisäämällä vesilintujen elinympäristöä. Lisäksi kosteikot vähentävät maatalouden ravinteiden virtaamista järviin ja suojaavat tulvilta. Tällä hetkellä kosteikkojen perustamiseen voi saada ei-tuotannollisinvestoinnillista tukea. Tuen saamista on jatkettava ja kehitettävä. Kosteikon perustamiseen tulee kannustaa takaamalla riittävä tuki sen rakentamiseen. Tukea on saatava työhön sekä raaka-aineisiin että korvaamalla käytöstä poistuvaa peltoalaa.

Järvien aarteet

Järvikalakantoja hyödynnetään Suomessa vain marginaalisesti. Keskustanuoret katsoo, että tulevaisuudessa on panostettava järvikalan tasaiseen saatavuuteen, kulutustottumusten muuttamiseen ja järvikalan arvonnousuun. Suomalaisesta, puhtaasta kalaraaka-aineesta on tehtävä kilpailukykyinen vaihtoehto Norjan lohelle. Keskustanuoret uskoo, että pioneereina toimivat ammattikeittiöt, ammattikalastajat ja jalostajat. Keskustanuoret pitää hyvänä myös teollisuuden lauhdevesien hyödyntämistä vesiviljelyssä, mistä onnistuneita kokeiluja on jo esimerkiksi karppien kasvatus ja sampialtaat.

Itäisessä Suomessa sijaitsevat laajat ja puhdasvetiset järvialueet sekä saaristot, joita tällä hetkellä hyödynnetään täysin marginaalisesti. Kannustetaan kuntia yhteistyössä yritysten, kansalaisjärjestöjen ja maakuntaliittojen kanssa laatimaan suunnitelmia järvialueiden ja saaristojen entistä monimuotoisemmasta, mutta ympäristön kannalta kestävästä hyödyntämisestä. Suomen sisävesimatkailun kehittämisessä on hyödynnettävä kansainvälisestä liiketoiminnasta saatuja kokemuksia, esimerkkinä jokivesiristeilyt ja risteilijät.

Kalastusmatkailusta on kehitettävissä Suomeen uutta liiketoimintaa. Eurooppalaisten luontoarvot ja etenkin särkikalojen arvostus voivat toimia suomalaisten kilpailuetuna. Matkailijoiden kautta on mahdollista vaikuttaa myös suomalaisten kulutta-

jien kulutustottumuksiin sekä järvikalojen ja etenkin särkikalojen arvostukseen. Kotimaisen järvikalan hyödyntämiseksi tulee asettaa sitovat tavoitteet jotta ravinteiden kierto järvistä eteenpäin saadaan jatkumaan.

Keskustanuoret katsoo, että Saimaan kanavaa ei ole vielä pystytty hyödyntämään tarpeeksi tehokkaasti elinkeinoelämän ja matkailijoiden tarpeisiin. Kanava voisi tarjota mahdollisuuksia kaakkoisen ja laajemmin koko itäisen Suomen logististen ratkaisujen sekä matkailun kilpailukyvyn edistämiseen. Maksamme Saimaan kanavasta vuokraa Venäjälle vuosittain noin 1,2 miljoonaa euroa.

Keskustanuorten tahtotila on että ammattikalastuksen edellytykset turvataan sisävesialueella. Kysymys ammattikalastuksen tulevaisuudesta liittyy keskeisesti norpansuojelun ja verkkokalastuksen suhteeseen. Keskustanuoret korostaa, että norppakannan säilyttäminen nykytasolla on turvattava, mutta samalla uskomme, että yhteisymmärrys kalastuksen ja norpansuojelun välillä on haasteista huolimatta saavutettavissa. Vuonna 2011 voimaantulleita verkkokalastuksen rajoituksien vaikutuksia norppakantaan seurataan. Ammattikalastajia kannustetaan kehittämään norppaystävällisiä pyydyksiä. Nykyistä tiukemmat rajoitukset verkkokalastusaikoihin olisivat järvikalan saalismäärille ja kalastuselinkeinolle erittäin haitallista. Ammattikalastuksen kehittämisessä keskeistä on verkkokalastuksen ohessa myös se, että ammattikalastusta varten pyritään löytämään riittävän suuret ja yhtenäiset kalastusalueet.

Vastuu metsästä

Metsien hyödyntäminen tällä hetkellä on liian alhaisella tasolla. Puuta korjataan metsistä huomattavasti vähemmän kuin arvioitu vuosikasvu on. Metsäsektori on kuitenkin ollut lähiaikoina ainoa teollisuudenala, joka on pystynyt tarjoamaan positiivisia viestejä. Puunmyynti on kehittynyt suotuisasti. Metsäsektorin ongelmana voi nähdä metsähakkeen heikentyneen kysynnän pääasiassa leudon talven ja kivihiilen käytön lisääntymisen seurauksena. Suomen metsätalouden perusedellytys on toimiva logistiikka ja kestävä tieverkko.

Keskustanuoret esittää arvometsätaloutta, jossa korostuu ensiluokkainen metsänhoito ja kokeileva metsätalous. Se tarkoittaa tutkimusta suomalaisiin kasvuolosuhteisiin sopivista uusista puulajikkeista, joihin erikoistumalla on mahdollista saada metsänkasvatuksella parempi tuotto. Näiden jalostus ja vienti ovat Suomelle kilpailuetu suhteessa muihin maihin, etenkin Venäjään ja Pohjoismaihin. Ilmastonmuutos saattaa myös mahdollistaa tulevaisuudessa jalopuulajikkeiden kasvatuksen maan eteläisissä osissa.

Suomi on perinteikäs ja vahva metsätalousmaa. Metsäsektorin yksi keskeinen ongelma on nyt ja lähitulevaisuudessa tilakokojen pieneneminen. Perinnönjaon yhteydessä metsätilat pirstaloituvat, jolloin suunnitelmallinen metsänhoito vaikeutuu. Ongelmaa tehostaa se, että metsänhoitoyhdistyksen niin sanottu pakkojäsenyys pois-

tuu vuoden 2015 alussa.
Niin sanotussa kaupunkilaisomistuksessa olevia metsiä on otettava tehokkaampaan hyötykäyttöön. Tämä saavutetaan uudistamisvelvoitteen ja hoitovelvoitteen kannustavuutta parantamalla. Metsänomistaja voi tällöin määritellä metsän myös luonnontilassa olevaksi.

Metsänomistajarakenteen muutos, omistajien ikääntyminen ja kaupunkilaismetsänomistus vaatii tulevaisuudessa ratkaisuja siihen kuinka perinnöksi saadut metsäpalstat saadaan tuottavaan käyttöön. Keskustanuoret pitää tärkeänä, että metsänomistus kehittyy ammattimaiseen ja kustannustehokkaaseen suuntaan. Keskustanuoret vaatii toimenpiteitä, joilla helpotetaan sukupolvenvaihdoksien toteutumista ja ammattimaisen metsähallintomallin syntymistä, esimerkkeinä osakeyhtiömalli ja sijoitusrahastot. Yhteismetsäomistuksen kehittäminen ja tietoisuus sen mahdollisuudesta on yksi keskeinen tekijä vastuullisen metsänomistuksen kehittämisessä.

Metsäkeskusten sekä muiden kehittäjä- ja viranomaisorganisaatioiden antama neuvonta ja palvelujen digitalisointi ovat keskeisessä roolissa ja nykyään jo hyvin kehittyneitä. Metsäteollisuuden tulee tulevaisuudessa pystyä luomaan yhä laadukkaampia ja suoraan asiakkaalle räätälöityjä tuotteita ja palveluita, sillä bulkki ei tule riittämään kansainvälisessä kilpailussa.

Metsäsektorilla on edelleen paljon hyödyntämättömiä liiketoimintamahdollisuuksia ja mahdollisuuksia volyymin huomattavaan kasvattamiseen. Keskustanuoret pitää siten tärkeänä metsien monikäyttöä. Virkistys- ja harrastekäyttö sekä marjastus ja sienestys nousevat tulevaisuudessa yhä tärkeämmäksi. Volyymin noustessa ne luovat myös mahdollisuuksia liiketoiminnalle. Metsäsektorilla on satsattava tulevaisuudessa palvelutarjontaan eli etenkin matkailuun ja ohjelma- ja retkeilypalveluihin.

Euroopan unioni hyväksyi vuonna 2013 uuden metsästrategian, joka on tavoitteeltaan ja kattavuudeltaan aiempaa, vuonna 1998 hyväksyttyä, huomattavasti laajempi. Suomen on vaikutettava aktiivisesti unionin alueen metsätalouteen liittyvään päätöksentekoon. Suomalainen metsätalous on volyymiltaan muita jäsenmaita suurempaa. Tuotannon, korjuun ja jalostuksen prosessit ovat kehittyneitä. Taloudellisesti metsätalouden merkitys Suomessa on aivan eri luokkaa kuin valtaosassa Eurooppaa. Esimerkiksi kotimaisen metsäteollisuustuotteiden vientitulot ovat noin viidennes koko Suomen vientituloista. Suomi ei saa olla keskeisten neuvottelupöytien ulkopuolella.

Lisäarvoa puusta

Metsätaloudessa on tapahduttava ajattelumallin muutos siten, että puun elinkaarta aletaan hyödyntää täysimääräisesti. Keskeistä on tällöin jalostusasteen nostaminen ja mahdollisimman pitkän jalostusketjun luominen Suomeen. Esimerkkeinä ovat biopolttoaineet ja vaateteollisuuteen jalostettavat pitkät kuidut, sillä muun muassa mäntykuidusta on mahdollista tuottaa kangasmateriaalia. Puun etu puuvillaan verraten on siinä, että puu kasvaa myös viljelyyn soveltumattomilla alueilla.

Keskustanuoret vaatii, että energiaomavaraisuutta parannetaan Suomessa. Keinoja ovat energiantuonnin vähentäminen ja puun energiakäyttöön panostaminen sekä jalosteiden kehittäminen. Pienpuun energiatuki olisi yksi tärkeimmistä tekijöistä pienpuun energiakäytön edistämisessä ja tältä osin lainsäädäntö ei EU:ssa tällä hetkellä etene. Vaikka pitkällä aikavälillä toimintamallien pitäisi pärjätä kilpailus-

sa ilman tukia, lyhyellä aikavälillä tällä on merkitystä siksi, että tuet kannustavat yrittäjiä ja tehtaita biotalouden mahdollistamiseen.

Keskustanuoret vaatii, että puun käyttöä sähkön ja energian tuotannossa on lisättävä. Hakkuutähteet on saatava hyötykäyttöön ja osaksi kannattavaa ja pitkällä aikavälillä tuista riippumatonta energiantuotantoa. Nykytilassa puuhaketta tehdään tukkipuusta, joten hinta on korkeampi. Puuta polttaessa tulee huomioida riittävät suodatusjärjestelmät, jotta pienhiukkasia ei pääse ilmaan. Kaukolämpöyhtiöissä tämä on jo huomioitu, mutta pieniin lämpökeskuksiin on panostettava. Keskustanuoret uskoo, että panostamalla metsänhoitoon, puutalouteen, paperiin ja puurakentamiseen, myös hakkeen hinta tulee laskemaan. Myös sivutuotteena tulevaa sahanpurua voi käyttää lämmöntuotantoon.

Sellutehdasinvestoinnit tulevat lisäämään pienpuun käyttöä merkittävästi vuoteen 2020 mennessä. Sellutehdaskombinaatiot tulevat olemaan Suomessa biotalouden sydämiä, uusia tuoteideoita kehittyy ja tuotteiden ohella ne tuottavat myyntienergiaa markkinoille. Parhaita esimerkkejä tulevaisuuden tuotteista ovat nestekartongit ja liikennepolttoainejalosteet.

Puuta tullaan käyttämään entistä enemmän erilaisissa tuotteissa ja tuotekombinaatioissa, esimerkiksi puukomposiittina. Tämän voi odottaa vaikuttavan positiivisesti metsätalouden kannattavuuteen puun myyntimäärien ja tuottajahintojen noustessa ja kilpailun lisääntyessä puunhankinnassa.

Puurakentaminen on edelleen kestävä ja hiiltä sitova ratkaisu, jonka edistäminen on jäänyt pitkälti korulauseiksi. Keskustanuoret painottaa, että julkisen sektorin rakennushankkeet toimivat keskeisenä esimerkkinä ja arvostuksen nostajina eli valinnoissa tulisi aina priorisoida kotimaista puuta materiaaliratkaisuna, mahdollisuuksien mukaan. Esteet puun käytölle on purettava.

Puurakentaminen sitoo hiilidioksidia nettona, eli rakentamiseen kuluvien päästöjen vähentämisen jälkeen sitoutuneen hiilidioksidin määrä on merkittävä. Puusta pystytään tekemään lähes mitä tahansa. Puusta saatavilla biomassoilla voidaan korvata muovia ja siitä voidaan tehdä jopa kangasta. Keskustanuorten tahtotila on, että biokaudella muovi pystytään korvaamaan mahdollisimman täysimääräisesti biomassalla.

Suomessa tehdään laadukasta tutkimusta puun uusista käyttötarkoituksista. Tätä tutkimusta vahvistamaan tarvitsemme puuhun keskittyvän puuyliopiston tai tutkimuskeskittymän, mihin kootaan alan huippututkimusta laaja-alaisesti. Tähän laitokseen tulee sitoa elinkeinoelämä tiiviisti mukaan, jotta tutkimusten tuloksia saadaan vietyä mahdollisimman sujuvasti markkinoille kelpaaviksi tuotteiksi.

Vain yksi maapallo

Maailman polttavimmat ympäristöongelmat liittyvät kaikki tavalla tai toisella ruoan tuotantoon ja kulutukseen. Samassa ajassa kun väestö on kaksinkertaistunut,

on ruoantuotanto kolminkertaistunut. Väestönkasvun on ennustettu jatkuvan voimakkaana tulevaisuudessakin. Maapallon resurssit eivät riitä länsimaisen elämäntyylin ylläpitämiseen ja kasvavan väestön tarpeiden tyydyttämiseen. Tällä hetkellä ihmiskunta kuluttaa puolitoista maapalloa vuodessa. Jos koko maailma omaksuisi suomalaisen elämäntyylin, tarvitsisimme kolme maapalloa. Länsimaisen suhtautumisen ruokaan ja kuluttamiseen on muututtava.

Yksipuolinen viljely, maanmuokkaus, lannoitteet ja kemikaalit johtavat maan kulumiseen ja eroosioon, ja samalla maaperän ravinnepitoisuus laskee. Kasvikierto ja eroosiosta kärsivien alueiden uudelleenmetsitys ovat keinoja kehityksen pysäyttämiseksi.

Maapallomme luonnon monimuotoisuus on uhattuna, kun yhä suurempi osuus pinta-alasta on otettu maatalouden käyttöön. Sademetsiä ja muita metsäalueita raivataan, joka tuhoaa elintilan
erilaisilta kasveilta ja eläimiltä. Ruoantuotannon tehostaminen ja monokulttuurinen viljely järkyttävät luonnolle ominaista monilajisuutta. Luonnon monimuotoisuutta on turvattava kemikaalikuormitusta vähentämällä, luonnonlaidunten käytöllä ja laajemmilla suojavyöhykkeillä. Lajikato täytyy pysäyttää ja sademetsien raivaaminen lopettaa. Taajamissa ja kaupunkialueilla tulee parantaa ympäristön hyvinvointia ennakkoluulottomasti ja mahdollistaa esimerkiksi viherseinät osaksi jokaista kotia.
Vesistöissä lajien monimuotoisuuden katoamista on tapahtunut myös Itämerellä ja monissa Suomen järvissä. Myös rehevöityminen on aiheuttanut haasteita. Maatalouden toimintatapoja täytyy kehittää niin, että ympäristölle ei aiheuteta ylimääräistä haittaa. Ympäristötuen tulee kannustaa muun muassa lannan multaamiseen, peltojen reunavyöhykkeiden hoitoon sekä kipsin levittämiseen valuma-alueille.

Hiilidioksidi-, typpi- ja metaanipäästöt ovat suurimmat ilmaston lämpenemistä vauhdittavat tekijät, joita myös maatalous tuottaa. Maatalouden sivutuotteena syntyvän metaanikaasun talteenottoa ja hyväksikäyttöä tulee merkittävästi lisätä. Hiilidioksidia sitovien metsäalueiden raivaaminen peltotilaksi vapauttaa ilmakehään entisestään päästöjä. Maailmanlaajuisesti olemassa oleva peltotila pitäisi hyödyntää nykyistä tehokkaammin, eikä peltojen kokonaisalaa tulisi kasvattaa. Tuotannosta poistuvat pellot tulee metsittää tehokkaasti, mikä mahdollistaa uusien alueiden raivaamisen aktiivisten tilojen läheisyyteen.

Kestävä maatalous kehitysyhteistyön tavoitteeksi

Afrikan, Aasian ja Etelä-Amerikan kehitysyhteistyön piirissä olevissa valtioissa valtaosa väestöstä työskentelee alkutuotannossa, usein pienviljelijöinä. Samoissa maissa asuu myös suurin osa maailman nälkää näkevistä samalla kun väestönkasvu juuri näillä alueilla on nopeaa. Haastavien ympäristöolojen, kehittymättömien viljelymenetelmien ja epävakaiden poliittisten olojen vuoksi ruokavarmuus on hyvin haavoittuva.

Kansainvälisten luotonantajien, säätiöiden ja kehitysapua antavien valtioiden on jat-

kossa investoitava entistä voimakkaammin paikallisen maatalouden kehittämiseen. Kehitysavun osuus bruttokansantuotteesta on nostettava Suomessa tavoiteltuun 0,7 prosenttiin. Kehittyviä valtioita on rohkaistava panostamaan ruoantuotantoon ja toimivien markkinoiden ja tarvittavan infrastruktuurin kehittämiseen. Ruoantuotannon kasvattamisesta ei ole hyötyä, jos viljelijällä ei ole mahdollisuuksia saada tuotteitaan markkinoille.

Uusien tuottavampien tuotantotapojen ja lajikkeiden kehittäminen ei yksin ole kestävä ratkaisu nälkäongelmaan vaan on myös keskityttävä kouluttamaan paikallisia toimijoita huolehtimaan maaperän hyvinvoinnista ja niukkojen vesivarojen paremmasta hyödyntämisestä. On myös koulutettava viljelijöitä säilömään tuotteitaan, jotta sadot eivät pääse pilaantumaan, homehtumaan tai saastumaan ennen päätymistään kuluttajille. Useat kehitysmaat ovat riippuvaisia tuontiruoasta, sillä niiden oma elintarvikejalostus on hyvin alkeellista. Tällöin jalostuksesta saatava lisäarvo valuu muualle.

Ulkopuolelta tuodun ruoka-avun sijaan on tuettava kohdemaan omaa tuotantoa ostamalla tuilla paikallisia tuotteita ja kuljetettava niitä seuduille, joilla kärsitään ruokapulasta. Näin voidaan tukea paikallisen ruoantuotannon kehitystä. Erityisen kyseenalaista on muualla tuotetun ja tuetun tuotannon toimittaminen ruoka-apua tarvitseville markkinoille. Maataloustukien maksaminen vientitukena EU:ssa on lopetettava välittömästi.

Maaseutujen pienviljelijöiden asemaa voidaan parantaa kehittämällä osuuskuntatoimintaa. Tavoitetilana on oltava, että viljelijät omistaisivat itse viljelemänsä maatilan. Maanomistusjärjestelmää on oikeudenmukaistettava ja selkeytettävä.

Naiset ovat tärkeässä asemassa kehitysmaiden ruoantuotannossa. Erityisesti Afrikassa enemmistö maataloustuottajista on naisia. Naisten on saatava koulutusta ja heidät on tunnustettava markkinoilla varteenotettavina toimijoina. Naisille suunnattu koulutus, pienlainat ja sosiaalipalvelut parantavat naisten asemaa, joka hillitsee väestönkasvua.

GMO-lajikkeiden pitkäaikaisvaikutusten tutkimiseen tulee panostaa. Kaikki uudet lajikkeet tulee tutkia kansallisten tutkimuslaitosten toimesta ennen markkinoille päästämistä. Kehittyvien maiden markkinoista ja viljelystä ei saa syntyä kansainvälisten suuryhtiöiden organisoimaa tai ohjaamaa. Geenimanipulaation avulla voi olla mahdollista ratkaista joitakin suurista ruuantuotannon haasteista, esimerkiksi kultainen riisi saattaa pelastaa useiden tähän asti aliravittujen ihmisten hengen. Keskustanuoret haluavat panostaa neuvonnan vientiin kehittyviin maihin. Agroekologisten menetelmien käyttö vähentää eroosiota, antaa kehittyvien maiden viljelijöille paremman sadon ja paremman tienestin sekä riippumattomuuden agribisneksestä.

Erityisesti Kiina on viime vuosina hankkinut aggressiivisesti maa-alueita haltuunsa, tiettävästi ainakin Afrikasta sekä Itä-Euroopasta, tyydyttääkseen kansalaistensa kasvavan ruuan kysynnän. Maakaappaukset ovat erittäin haitallisia kohdemaiden näkökulmasta, kun niiden oman ruuantuotannon kehityksen eväät ulkoistetaan. Paikallista yrittäjyyttä tukeva kehitysyhteis-

työ ehkäisee lyhytnäköistä maakauppaa. Kansainvälisen yhteisön on huolehdittava, etteivät maakaupat polje kohdevaltioiden kansalaisten ihmisoikeuksia.

Tavoitteena on oltava kuluttajien yleisen tietämyksen parantaminen kaikkien tuotteiden osalta siitä missä maassa, millaisissa olosuhteissa ja millaisissa lähtökohdissa tuote on tuotettu. Yhteiset sertifikaatit ovat hyvä askel tätä kohden. Ne pitää muodostaa kuitenkin yhteisesti, ei yksittäisen yrityksen luomana brändinvahvistajana. Reilukauppa pyrkii mahdollistamaan tuottajille riittävän tulon työstään, ja on esimerkkinä hyvä malli mahdollisuuksista lisätä kuluttajien tietämystä ja parantaa tuottajien asemaa. Lisäksi reilu kauppa kiinnittää vahvasti huomiota ympäristökysymyksiin.

Vaihtoehtoisuutta tuotantotapoihin

Ruokaa tarvitaan alati enemmän, mutta maanviljelykseen käytettävissä oleva pinta-ala vähenee kiihtyvällä tahdilla. Tähän haasteeseen on pystyttävä vastaamaan. Myös erilaisten kemikaalien, kasvitautien ja muiden epäpuhtauksien määrää ravinnossa olisi vähennettävä. Terveellinen ja turvallinen ruoka on ihmisoikeus. Kuluttajalla on tinkimätön oikeus tietää mitä syö.

Tulevaisuuden suomalainen maataloustuotanto rakentuu vaihtoehtoisten tuotantotapojen varaan. Nykyaikainen maanviljelys on laadukasta perustuotantoa. Luomutuotanto palvelee asiantuntevaa kuluttajaa, samalla kun luomuajattelu saa laajemmin jalansijaa läpileikkaavana toimintatapana maataloustuotannossa. Tuotantotapojen täytyy toimia selkeästi erillään. Maatalousyrittäjä voisi vapaasti valita, mitä tuotantotapaa käyttää ja vastaavasti kuluttaja voisi vapaasti valita, millä tuotantotavalla tuotettuja elintarvikkeita kuluttaa.

Luonnonmukaisuuden, eli luomun, arvostus kasvaa tulevaisuudessa. Siksi sen edellytyksiin tulee Suomessa panostaa. Luomutuotannossa, niin viljelyssä kuin eläintuotannossa, on paljon hyviä puolia, mutta myös haasteita. Pyrkimys kohti puhtaampaa elintarviketuotantoa tulee säilyttää, ja sen eteen tehtävää työtä on jatkettava. Luomutuotteiden kuluttaminen on kuluttajan päätös, esimerkiksi kannanottona eläinten parempien tuotanto-olosuhteiden tai kemikaalivapauden puolesta. Luomuviljelyn mahdollisuuksia tulee kuitenkin kehittää, esimerkiksi seleenin lisääminen maaperään tulee luomuviljelyssä sallia. Luomutuotteiden puhtaus ja tuotantotapojen positiiviset vaikutukset niin vesistöihin kuin ilmastoon ovat kiistattomia. Luomutuotannolla on mahdollisuudet toimia tulevaisuuden työllistäjänä, kun luomun arvostus sekä kuluttajan valmius maksaa luomutuotteestaan enemmän kasvavat.

Nykyaikainen maatalous on Suomen erityispiirteet huomioivaa, työmäärän ja kustannusten osalta optimoivaa maataloutta. Maanviljelys ei köyhdytä suomalaista maaperää, vaan viljelijä voi ylpeänä jättää peltonsa seuraavalle sukupolvelle parempana kuin on ne saanut.

Keskustanuoret haluavat GMO-vapaan Suomen. Globaalin kilpailun kiristyessä Suomella on erinomaiset mahdollisuudet erikoistua GMO-vapaaseen tuotantoon

maamme olosuhteiden ja sijainnin vuoksi. Suomen sijainti meren takana muihin maihin katsoen, lukuun ottamatta Venäjää ja pohjoisia alueitamme, on erinomainen GMO-vapaaseen viljelyyn. Naapurimaista tuleva riski GMO pölytykselle on lähes olematon Venäjän GMO kielteisyyden takia. Suomen talvi on erinomainen tautipuskuri, joka estää monien kasvintuhoojahyönteisten lisääntymisen Suomessa. Routa tappaa maan sisään pesiytyneet tuhohyönteiset. Monimuotoinen tuotanto kestää paremmin sääolosuhteiden vaihtelua sekä edesauttaa pölyttävien hyönteisten elinmahdollisuuksia. Oikea-aikainen viljely pitää tuhohyönteiset kurissa biologisin keinoin. Maan kemiallista ja rakenteellista koostumusta muokkaamalla sekä perinteisellä kasvinjalostuksella saadaan tulevaisuudessa paremmat sadot.

Fosfaattipitoisuuden lasku maaperässä aiheuttaa pitkällä aikavälillä suuria haasteita. Fosfaatti siirtyy kasvuvaiheessa kasviin, ja siitä edelleen ravintoketjun mukana yhdyskuntajätteeksi. Jos yhdyskuntajätettä ei palauteta pellolle, pelto kuihtuu. Fosfaattia ei voida tuottaa keinotekoisesti. Fosfaattivarantojen on arvioitu riittävän noin 100–150 vuodeksi. Tästä johtuen suljettu fosfaattikierto tulee olla ruoantuotannon lähtökohta.

Tuottaja on tuotannon perusta

Suomalainen alkutuotanto on kokenut merkittävän rakennemuutoksen, joka jatkuu yhä. Tilojen määrä vähenee ja koko kasvaa. Tämä on edellytys kilpailukykyiselle tuotannolle, jolla pärjätään kiristyvässä kilpailussa yli rajojen. Rakennemuutos ja suuret tilat eivät kuitenkaan ole itseisarvo, vaan jokainen tila on arvokas. Pienet tilat voivat sivutoimisina tai erikoistumalla tarjota erilaisia vaihtoehtoja kuluttajille.
Suomalaisen tuotannon tulevaisuus on riippuvainen rohkeista ja tulevaisuuteen uskovista tuottajista. Maatalouden huono kannattavuus on korjattava nopeasti, jotta sukupolvien ketju ruoan tuotannossa jatkuu mahdollisimman monessa perheessä. Tämä on välttämätöntä, jotta maatalous pystyy omalta osaltaan vastaamaan yhä kasvaviin tehokkuuden ja vastuullisuuden vaatimuksiin. Suomalaisen maajussin arvo on palautettava sille jalustalle, jolle se kuuluu.

Kasvaviin vaatimuksiin vastaaminen edellyttää osaamisen lisäämistä koulutuksen keinoin. Laajempi koulutus mahdollistaa avartavan työharjoittelun sisällyttämisen opinto-ohjelmaan.
Tuottajalla tulee olla riittävästi mahdollisuuksia jatko- ja täydennysopiskeluun kaikilla koulutusasteilla. Tukikelpoisuuden sidonnaisuus tulee säilyttää kannustimena. Koulutuksen tulee olla saavutettavissa kattavasti koko Suomessa, eikä leikkauksia alan koulutuspaikkatarjontaan saa syntyä.

Tuotannon laajentaminen edellyttää kasvavia pinta-aloja, joista käydään kiihtyvää kilpailua kehittyvien tilojen välillä. Hintakilpailusta seuraavasta kannattavuusongelmasta on päästävä eroon. Peltojen raivaaminen tulee sallia siellä, missä sen vaikutukset ympäristölle ovat kohtuulliset. Raivatut pellot tulee saattaa peltotukien piiriin mahdollisimman nopeasti viljelyn alkaessa.

Valtion tulee kannustaa tilojen väliseen koneiden käyttöön ja yhteistyöhön peltoviljelyssä. Viljelylohkoja laajentamalla voidaan parantaa tuotannon kilpailukykyä, mihin päästään tilusjärjestelmää kehittämällä. Maalohkojen pirstoutuminen ja etäisyyksien kasvaminen yhden viljelijän vastuulla

olevista maa-alueista on huolestuttavaa. Laajempi, jo aiemminkin toteutettu, isojako olisi jälleen tarpeen. Lisäksi tuottajia kannustetaan perustamaan yhteisiä osuuskuntia ja osakeyhtiöitä peltoviljelyn tehostamiseksi.

Yhteiskunnan on tuettava maatalouden harjoittamista, ei rajoitettava sitä. Kunnat, joissa alkutuotantoa harjoitetaan, voivat laatia erilliskaavan maataloudelle, jossa osoitetaan selkeät alueet nykyiselle ja laajentuvalle tuotannolle. Näin maatalouden ja asumisen edellytykset pystytään turvaamaan. Samalla luodaan riittävät tulevaisuuden puitteet alkutuotannolle ja annetaan mahdollisuuksia sen kehittämiselle.

Tuottajien aikaa kuluu liikaa byrokratian käsittelyyn. Järjestelmiä luotaessa on huolehdittava siitä, että ne eivät teetä tuottajilla turhaa työtä. Turha paperin pyörittäminen on pois oikeasta työnteosta sekä tuotannon kehittämisestä.

Sukupolvenvaihdoksia tulee jouhevoittaa ja maatalousyrittäjän lomapäiviä lisätä maltillisesti alkutuottajien jaksamisen turvaamiseksi. Maatalouden työehtosopimusta tulee hioa huomioimaan myös työn kausiluonteisuus. Sen tulee joustaa ruuhka-aikoina, mutta jousto ei saa kuitenkaan johtaa työntekijöiden oikeuksien polkemiseen. Tämä on inhimillistä ennen kaikkea ulkomailta tulevien työntekijöiden elannon kerryttämisen kannalta.

Maataloustuilla kohti kilpailukykyistä vastuullisuutta

Suomi on osana Euroopan Unionia sitoutunut sen yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Politiikan tavoitteena tulee olla tuotannon kannattava harjoittaminen kaikissa jäsenmaissa. Suomen tavoitteena maatalouspolitiikassa tulee olla riittävä ruokaturva kriisiaikana sekä elinvoimainen maaseutu.

Tuottajia tulee kannustaa kehittämään omaa toimintaansa kilpailukykyisemmäksi maatalouspolitiikan keinoin. Tämä on mahdollista investointitukien ja tuotantoon sidottujen tukien avulla. Lisäksi yrittäjiä tulee kannustaa ympäristön kannalta edullisiin sekä eläinten hyvinvointia parantaviin toimenpiteisiin. Vastuullisuusvaatimusten saavuttamiseksi tavoitteiden tulee olla kohtuullisia ja kilpailukykyä mahdollisimman vähän heikentäviä. Tuottajien sitouttaminen työhön vastuullisemman ruoan puolesta onnistuu porkkanalla, ei kepillä.

Vuoden 2015 alussa voimaantuleva CAP-uudistus on vielä monilta osin keskeneräinen. Tulevalle ohjelmakaudelle laaditut viherrytysvelvoitteet ovat oikea suunta luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseen, jos pohjoiset olosuhteet otetaan vaatimuksissa huomioon. Lisäksi erikseen nuorille tuottajille suunnattu viisivuotinen, joskin pieni tuki, on hyvä työkalu aloittavien maatalousyrittäjien tukemiseen.

Eläinten hyvinvointi tuottaa

Eläinten hyvinvoinnin parantaminen on

kaikkien ruokaketjun toimijoiden yhteinen tavoite, sillä hyvinvoiva eläin on myös taloudellisesti tuottavin. Eläimille tulee taata mahdollisimman hyvät olosuhteet jokaisessa tuotantoketjun vaiheessa. Kuluttajalla on oikeus saada läpinäkyvää tietoa tuotanto-olosuhteista.

Suomen ei tule yksipuolisesti tiukentaa omia hyvinvointikriteereitään kilpailukykyä heikentäen, vaan päätökset on tehtävä sitovina koskien koko Euroopan Unionia. Tuontilihalle asetettavien tiukempien hyvinvointikriteerien avulla voidaan vaikuttaa myös Unionin ulkopuolisten maiden tuotantoon. Eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi tehtävät muutokset on toimeenpantava siten, että tuottajille turvataan riittävä siirtymäaika ja investointituki.

Eläinten hyvinvointia voidaan parantaa lukuisin keinoin. Keskustanuoret eivät vaadi uusien parsinavetoiden rakentamisen kieltämistä, vaan näkee ne kustannustehokkaana vaihtoehtona kalliille pihattonavetoille. Lisäksi vasikoiden sarvikudoksen polttamisessa sekä porsaiden kastroinnissa tulee käyttää riittävää kivunlievitystä kaikissa tuotantomuodoissa, ei vain luomussa. Jalostuksessa tulee kiinnittää rehuhyötysuhteen lisäksi erityistä huomiota eläinten hyvinvointiin. Optimaaliset tuotanto-olot sekä varautuminen poikkeustilanteisiin takaavat eläinten päivittäisen hyvinvoinnin. Eläinkuljetuksissa ja teurastamoilla tuotantoeläimille on tarjottava mahdollisimman hyvät olosuhteet loppuun asti. Lääkkeiden käyttö on Suomessa vähäisempää kuin muualla Euroopassa. Antibioottien käyttö tulee jatkossakin pitää minimissä.

Ruoan vallankumous

Kuluttajakunta pirstoutuu yhä pienempiin ryhmiin. Osalle kuluttajista ruoka on keino tuoda esille omaa arvomaailmaan sekä minäkuvaan, toisille se on pelkkä polttoaine. Keskustanuorten tavoitteena on, että 2010-luvun ruokarenessanssi palauttaa ruoalle sille kuuluvan arvon. Ruoan arvoa tulee nostaa esiin yhteiskunnallisessa viestinnässä. Suomalaisessa ruokakulttuurissa on päästävä yhä voimakkaammin kohtuullisuuden tielle.

Suomalainen kattava työ- ja kouluruokajärjestelmä tarjoaa ainutlaatuisen työkalun kuluttajakäyttäytymisen ohjaamiseen sekä tietoisuuden lisäämiseen. Julkisissa ruokailuissa tulee kannustaa asiakkaita pohtimaan ruokavalintojensa vaikutuksia ympäristöön, terveyteen ja lähiseutuun, sekä tarjota hyvää ja terveellistä kasvis- ja lähiruokaa. Tavoitteena on, että kasvisruoasta tulee normaali osa jokaisen ruokavaliota, ei erillinen dieetti tai vain erityisinä teemapäivinä tarjottava ruoka. Lisäksi ruokaloiden toimintaa tulee laajentaa siten, että kuka tahansa pystyy nauttimaan terveellistä ruokaa edullisesti. Tämä avaa uusia mahdollisuuksia terveyden edistämiseen sekä kestävän ruokailun lisäämiseen, etenkin niille ryhmille, joille sillä on eniten tarvetta. On sekä kansanterveyden että ympäristön kannalta edullista, että eläkeläiset ja pienituloiset pääsevät julkisten ruokailujen piiriin. Kuluttajan on voitava tietää ruoan alkuperä myös syödessään ravintolassa. Ruokaloiden kokeilemat ylijäämäruokailut ovat oikea kehityssuunta, hukkaan tulee heitettyä vähemmän. Kokeilut tuleekin laajentaa koko Suomen laajuiseksi käytännöksi.

Suomeen tulee luoda Tanskan kaltainen keskitetty kansallinen ruokapankkijärjestelmä. Kansallinen ruokapankki vastaisi ylijäämäruoan jakelusta ja koordinoinnista. Keskitetyn järjestelmän ansiosta vapaaehtoisjärjestöt voisivat keskittyä enemmän ihmisten auttamiseen haastavissa elämän-

tilanteissa ruoan jakelun sijaan.
Vastuullinen ruokailu edellyttää myös vastuullista hankintaorganisaatiota. Hyvää Suomesta ry:n tulee luoda Suomeen Joutsenlippu-kuntajärjestelmä, joka tarjoaa sekä välineet luottamushenkilöille kotimaisuusasteen lisäämiseksi, että selkeän tunnuksen kunnille merkiksi vastuullisista hankinnoista. Julkisista hankinnoista vastaavat tahot on koulutettava uusiutuvan hankintalain suomiin mahdollisuuksiin edistää hankinnoissa paikallisia ja suomalaisia elintarvikkeita.

Suomalaisen ruokakulttuuriin vaikuttavat myös mielipidevaikuttajat, erilaiset ruokatrendit, mainonta sekä muuttuva markkinatilanne. Työelämän hektisyys, yhden hengen talouksien lisääntyminen sekä vaihtuvat sukupolvet muuttavat käsitystämme ruoasta ja syömisestä. Marjametsässä käyminen on muuttunut ravintolapäiviksi ja Instagram-kuviksi. Parvekeviljely avaa mahdollisuuksia ruoantuotannon prosessien omaehtoiseen tutkimiseen. Maatalous on etääntynyt yhä kauemmaksi kuluttajista. Peruskoulun opetussuunnitelmiin tulee kirjata tavoite tilavierailujen järjestämiseksi. Lisäksi kasvisruokaa tulee olla tarjolla kaikissa julkisissa ravintoloissa.

Vastuullisen kuluttajan kannalta pakkausmerkinnät on tehtävä mahdollisimman selkeiksi. Jäljitettävyys lisää kuluttajien luottamusta kotimaisiin elintarvikkeisiin. Harhaanjohtavien kotimaisuuteen viittaavien merkkien käyttö tulee kieltää. Hyvää Suomesta -merkki tulee asettaa ainoaksi kotimaisuutta määrittteleväksi merkiksi, ja sen kustannuksia tulee alentaa pienille toimijoille.

Kuluttajan on nykytilanteessa vaikea hahmottaa omien ostopäätöstensä ympäristövaikutuksia. Läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja vertailemisen helpottamiseksi ruoalle tulee luoda ympäristövaikutukset osoittava mittaristo, joka on selkeästi näkyvillä pakkauksissa.

Vähemmän ja parempaa lihaa

Suomalainen liha on maailman laadukkainta. Suomessa antibiootteja käytetään vain tarpeeseen. Siat saavat pitää häntänsä ja elintarvikeketju on turvallisin ja läpinäkyvin maailmassa. Kotimainen liha on vastuullisinta lihaa. Laadukas liha ottaa huomioon ympäristön, eläinten hyvinvoinnin sekä tuottajan aseman. Kun tuottaja saa työstään riittävän elannon, pystytään lihaa tuottamaan vastuullisesti.

Maapallon kantokyky ei kestä nykyistä lihankulutusta, varsinkin jos nousevien talouksien keskiluokka oppii kuluttamaan lihaa länsimaiseen tyyliin. Tästä syystä kulutusta on hillittävä kansainvälisen politiikan keinoin. Oikeudenmukaisin keino kysynnän vähentämiseen olisi tuottajahintojen nostaminen, mihin tulee pyrkiä kansainvälisin neuvotteluin. Tämä mahdollistaisi panostamisen tuotantoeläinten hyvinvointiin. Nykytilanteessa lihansyöntiä voidaan vähentää kasvatuksellisin keinoin. Ruokaketjun velvollisuus on hillitä lihantuotannosta syntyviä ympäristövaikutuksia suhteessa tuotettuun lihamäärään. Vastuullisessa lihantuotannossa kaikki eläimen osat käytetään hyödyksi.

Ravitsemussuosituslautakunta suosittelee, että ihminen syö 500 grammaa lihaa viikossa. Suomalaisten lihankulutus oli ruhopainoina mitattuna vuonna 75kg vuonna 2013, mikä lihateollisuuden mukaan tarkoittaa lautaselle päätyvänä kulutuksena noin 500–600 grammaa viikossa. Kulutus on 60 vuodessa kolminkertaistunut, mutta

on noin 20kg alle EU:n keskiarvon. Sekä liha- että kasvispohjaisessa ruokavaliossa tulee huolehtia raja-aminohappojen ja proteiinin riittävästä saannista, sekä muiden ravitsemuksellisten tarpeiden toteutumisesta.

Suomalainen lihaketju on liian riippuvainen valkuaistarpeen tyydyttämiseen tarkoitetusta tuontisoijasta. Lisäksi kasvisruoassa tarpeellisten valkuaiskasvien kotimaisuusaste on heikko. Valkuaistuotannon omavaraisuus tulee saavuttaa jalostuksen ja taloudellisten kannustimien avulla vuoteen 2025 mennessä.

Tulevaisuus tuo mukanaan uusia ruoka-aineita. On kestämätöntä kuljettaa toiselta puolelta maata soijasta valmistettuja ja vastaavia tuotteita Suomeen, jossa meillä olisi hyvät ja kehityskelpoiset mahdollisuudet esimerkiksi härkäpavun kasvattamiseen.

Vastuulliset ruokamarkkinat

Maailmassa on tuotettava nykyistä enemmän ruokaa, ja se on saatava jakautumaan tasaisemmin. Tämä asettaa muutospaineita nykyiselle kauppajärjestelmälle. Futuurikauppa tarjoaa toimijoille mahdollisuuden suojautua hintavaihteluita vastaan. Sen mekanismit tulee kuitenkin rakentaa siten, etteivät voittoa hakevat keinottelijat kykene heiluttamaan markkinoita maanviljelijöiden ja kuluttajien kustannuksella.

Kaupan vapauttaminen on synnyttänyt elintason nousua sekä erikoistumista alueiden välillä. Suomen haastavien olosuhteiden takia emme kuitenkaan voi antaa ruokapolitiikkaa markkinatalouden ratkaistavaksi, vaan omavaraisuuden nimissä tarvitaan myös poliittista ohjausta ja tukijärjestelmiä. Suomen ruokatuotannon volyymitavoitteena tulee poikkeusolosuhteissa olla kansalaisten ravitsemuksellisten tarpeiden tyydyttäminen. Normaalitilan aikana pyritään kilpailukykyisen tuotannon turvin luomaan Suomeen työtä ja hyvinvointia. Tavoitteena tulee olla vientitaseen korjaaminen positiiviseksi myös ruoan osalta.

Vapaakauppasopimuksia tulee rakentaa vain todellisten kaupankäynnin esteiden purkamiseen. Kaupan esteinä olevaa tarpeetonta byrokratiaa tulee purkaa. Ruokamarkkinoiden vapauttamisen Yhdysvaltojen ja EU:n välillä tulee tarjota suomalaiselle elintarviketeollisuudelle kasvun mahdollisuuksia. Yhdysvalloista saapuvien tuotteiden tulee täyttää eurooppalaiset standardit. Geenimanipuloituja ainesosia sisältävät tuotteet tulee merkitä selkeästi. Neuvotteluihin liitetty yritysten investointisuoja tulee poistaa, sillä se halventaa kansanvaltaa.

EU:n on harjoitettava yhtenäistä kauppapolitiikkaa. Globaaleilla markkinoilla valtioiden välisen yhteistyön merkitys kasvaa ja yhtenäisenä talousalueena Euroopan unioni on vahva neuvottelija. Kauppaneuvotteluissa on kuitenkin vaalittava EU:n ja jäsenmaiden oikeutta turvata sääntelyllä toimivat työmarkkinat, ympäristön kestävyys ja kansalliset elinkeinot. Ylikansallinen vapaakauppa ei voi polkea alleen kansanvaltaa.

Maitokiintiöiden poistuminen asettaa suomalaisen maidontuotannon yhä kiristyvämpään kilpailutilanteeseen. Shokinomainen markkinoiden vapauttaminen saattaa syöstä maitomarkkinat syöksyturbulenssiin, johon on varauduttava kansallisesti. Menestyminen markkinoilla edellyttää sekä tuotannon tehostumista että edelläkävijyyttä laadussa. Pohjoisen maidontuotannon ollessa sidottu tuotantorajoitteeseen, voi kiintiöiden poistuminen johtaa tuotannon lisääntymisen kautta pohjoisen tuen menettämiseen.

Kilpailua Suomen ruokamarkkinoille

Suomen ruokamarkkinat ovat keskittyneet muutaman suuren toimijan käsiin sekä päivittäistavarakaupassa, että teollisuudessa. Kehitys on teollisuuden puolella ollut välttämätöntä, jotta kansainväliseen kilpailuun kyettäisiin vastaamaan. On kuitenkin tuottajien ja kuluttajien etu, että suurten toimijoiden lisäksi sekä vähittäiskaupassa että teollisuudessa syntyy lisää pieniä ja keskisuuria toimijoita. Ne pystyvät erikoistumalla tarjoamaan lisää valinnanvaraa ketjun molempiin suuntiin. Kilpailuviranomaisten tulee huolehtia, että suuret yritykset tarjoavat pienille toimijoille riittävät toimintamahdollisuudet. Lisäksi pienten toimijoiden tuotteiden pääsy kaupan hyllyille on turvattava.

Suomalaisen ruoan vienti ulkomaille on suurten, yksittäisten toimijoiden harteilla. Valtion tulee tukea viennin edistämistä kehittyville markkinoille. Venäjän rinnalle on hankittava muita merkittäviä kahdenkeskisiä kauppakumppaneita.

Elintarviketeollisuuden pienten toimijoiden edellytyksiä tulee helpottaa. Kotiteurastamoilta, tilamyymälöiltä ja pienpanimoilta ei voida edellyttää samoja kriteereitä, kuin suurilta toimijoilta. Ruoan turvallisuudesta ei kuitenkaan tule tinkiä ketjun missään vaiheessa. Pienpanimoilla on oltava mahdollisuus tilamyyntiin, eikä byrokratialla saa vaikeuttaa mahdollisuuden käyttämistä.

Lähiruokapiirit, suoramyynnit ja muut lähiruoan edistämismuodot ovat menestyneet vuosien aikana vaihtelevasti. Ne ovat erinomainen tapa tukea aluetaloutta sekä ruokakulttuuria, mutta niiden rinnalle tarvitaan laajaa teollista tuotantoa. Kuluttajan kannalta lähiruoan hankkiminen on kuitenkin tällä hetkellä liian kallista ja työlästä.

Lähiruuan myynnin edistämiseksi ja vähittäistavarakaupan kilpailun lisäämiseksi Suomeen tulee perustaa tuottajien toimesta koko maan kattavia lähiruokaketjuja. Kokoamalla hajanaisesti toimivien pienten jalostajien resursseja yhteen, voidaan valikoimaa, saatavuutta sekä kustannustasoa kehittää siten, että yhä useammalla kuluttajalla on edellytykset ostaa aitoa lähiruokaa. Alkutuottajien lähiruokaketjun lisäksi val-

tion tulee tukea pienten nettiruokakauppojen laajentumismahdollisuuksia innovaatiotuilla.

Kauppojen aukioloajat tulee vapauttaa. Kauppojen päiväyksen ylittänyttä ylijäämäruoka tulee voida jakaa hyväntekeväisyysjärjestöille. Tällöin vastuu ruokaturvallisuudesta siirtyy järjestölle. Lisäksi älykkäiden kuluttajapakkausten sekä kotitalouksien kylmälaitteiden muodostama ekosystеemi tarjoaa tulevaisuudessa kuluttajalle tukea ruokahävikin minimoimiseksi.

Kuluttajaa tulee valistaa lähiruuan erinomaisuudesta. Lähellä tuotetun ruuan alkuperä, tuottaja kuten myös valmistaja tiedetään ja tunnetaan. Turvallinen ja tuore vaihtoehto on aina parempi kuin kaukana tuotettu ja kuljetettu. Samalla pienennetään ympäristön kuormitusta. Ostamalla lähiruokaa kuluttaja tukee oman alueensa elinvoimaisuutta.

KESKUSTANUORET

kohtuullisen luonnollinen

2014